

stuk **1815** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 28 november 2012 (2012-2013)

Ontwerp van decreet

tot instemming met het verdrag
inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de
Economische en Monetaire Unie tussen het
Koninkrijk België, de Republiek Bulgarije, het
Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland,
de Republiek Estland, Ierland, de Helleense Republiek,
het Koninkrijk Spanje, de Franse Republiek, de
Italiaanse Republiek, de Republiek Cyprus, de
Republiek Letland, de Republiek Litouwen, het
Groothertogdom Luxemburg, Hongarije, Malta, het
Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Oostenrijk,
de Republiek Polen, de Portugese Republiek, Roemenië,
de Republiek Slovenië, de Slowaakse Republiek, de
Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden,
de notulen en de verklaringen,
ondertekend in Brussel op 2 maart 2012

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet	13
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en van de Strategische Adviesraad Internationaal Vlaanderen	17
Advies van de Raad van State	35
Ontwerp van decreet	51
Bijlage:	
Tekst van het verdrag, de notulen en de verklaringen.....	55

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. De schulden crisis in de eurozone

Begrotingstekorten en financiële problemen van een paar eurozonelanden leidden in 2010 tot de zogenaamde eurocrisis. De euro daalde in waarde en op de financiële markten nam het vertrouwen in de gemeenschappelijke munt af.

Voor de korte termijn werd daarom op 7 juni 2010 de Europese Financiële Stabiliteitsfaciliteit (European Financial Stability Facility, EFSF) opgericht. De toen 16 eurozonelanden gaven waarborgen tot 440 miljard euro voor leningen aan lidstaten in moeilijkheden.

Om ook op de lange termijn de financiële stabiliteit van de lidstaten van de Europese Unie (EU) te kunnen garanderen, besliste de Europese Raad in december 2010 een permanent noodfonds op te richten. Aan artikel 136 van het verdrag van Lissabon wordt toegevoegd dat de eurozonelanden een stabiliteitsmechanisme zullen instellen dat moet worden geactiveerd indien dat onontbeerlijk is om de stabiliteit van de eurozone in haar geheel te waarborgen. Het verlenen van financiële steun uit hoofde van het stabiliteitsmechanisme zal aan stringente voorwaarden worden gebonden. Tijdens de Europese Raad van 25 maart 2011 namen de staatshoofden en regeringsleiders van de 27 EU-lidstaten het besluit aan tot wijziging van artikel 136 van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met betrekking tot een stabiliteitsmechanisme voor de lidstaten die de euro als munt hebben. De Raad keurde trouwens een breed pakket maatregelen goed om de crisis aan te pakken.

Op 2 februari 2012 ondertekenden de 17 eurozonelanden het verdrag voor de oprichting van een Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM). Dat permanente noodfonds moet hulp bieden aan eurozonelanden die in moeilijkheden verkeren, dit op basis van een strikt hervormingsprogramma in samenspraak met het Internationaal Monetair Fonds (IMF).

Na maandenlange druk van onder meer de Groep van de twintig belangrijkste economieën (G-20), de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en het IMF werd tijdens de informele top van 30 en 31 maart 2012 het gecombineerd kredietplafond van het tijdelijke EFSF en het permanente ESM met 200 miljard euro opgetrokken tot 700 miljard euro. Vanaf juli 2012 vormt het ESM het voornaamste fonds voor de financiering van nieuwe steunprogramma's voor landen van de eurozone. Haar nieuwe maximale leenvolume zal 500 miljard euro bedragen. De bestaande programma's ten belope van circa 200 miljard euro, zullen verder door het EFSF worden gefinancierd. Daar de kredietverleningscapaciteit van het ESM afhankelijk is van het gestorte kapitaal, werd door de Eurogroep tevens overeengekomen om het tempo van de kapitaalstortingen te verhogen in vergelijking met hetgeen initieel in het ESM-verdrag werd bepaald.

De kredietverleningscapaciteit van het EFSF/ESM komt bovenop de 102 miljard euro die reeds in bilaterale leningen werd uitbetaald ter ondersteuning van Griekenland, Ierland en Portugal. Verder heeft de eurozone zich ertoe verbonden om 150 miljard euro als bilaterale bijdrage aan het IMF ter beschikking te stellen.

2. Het ontstaan en het belang van het verdrag

De EU en de landen van de eurozone hebben talrijke inspanningen geleverd om het economisch bestuur van de Unie te verbeteren en nieuwe maatregelen aan te nemen teneinde de schulden crisis aan te pakken. De toenemende druk van de financiële markten maakte een intensivering van de inspanningen noodzakelijk om de uitdagingen het hoofd te kun-

nen bieden. Een aantal EU-lidstaten wilde zich niet verder engageren zonder dat daar een strengere begrotingscontrole tegenover staat.

De Europese Raad nam op 23 oktober 2011 nota van het voornemen van de staatshoofden en regeringsleiders van de eurozonelanden om na te denken over de middelen ter versterking van de economische convergentie binnen de eurozone. Men stelde daarbij een herziening van het verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) in het vooruitzicht.

Op 9 december 2011 verklaarden de staatshoofden en regeringsleiders van de landen van de eurozone dat zij nieuwe regels zouden aannemen met het oog op het versterken van het economisch bestuur van de eurozone en die regels zouden inschrijven in een internationale overeenkomst. Uiteindelijk weigerde het Verenigd Koninkrijk zich aan te sluiten bij dit verdrag, zodat deze internationale overeenkomst geen EU-verdrag is in de strikte zin van het woord. Bijgevolg is er sprake van een intergouvernementeel verdrag.

De onderhandelingen namen een aanvang op 20 december 2011. Op 18 januari 2012 nam het Europees Parlement, dat geen formele rol heeft in de ratificatieprocedure, een resolutie aan, onder meer over de beperkte betrokkenheid van het Europees Parlement en de onmogelijkheid van deelname van niet-eurozonelanden aan de eurotoppen alsook over de vaagheid met betrekking tot de bepalingen inzake de integratie van het verdrag in de EU-basisverdragen.

De onderhandelingen werden intra-Belgisch voorbereid tijdens vergaderingen die het Directoraat-generaal Europese aangelegenheden (DGE) van de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken organiseerde. Aan die vergaderingen namen ook vertegenwoordigers van de deelstaten deel.

Aan de bekommernissen van het Europees Parlement werd deels tegemoetgekomen door de opname van een clause dat binnen de vijf jaar een initiatief wordt genomen om het verdrag te integreren in de EU-basisverdragen.

Tijdens de Europese top van 30 januari 2012 bleef nog een aantal knelpunten over, onder meer de vragen van de niet-eurozonelanden om te worden uitgenodigd op de eurotoppen, het aantal vereiste ratificaties voor de inwerkingtreding van het verdrag en de vraag van uitbreiding van de verbintenis om de aanbevelingen van de Europese Commissie te steunen naar de aanbevelingen omtrent het overheidsschuld criterium.

Een compromis over de deelname van de niet-eurozonelanden aan bepaalde eurotoppen heeft Polen, dat de meest zichtbare verdediger was van deze eis, over de streep getrokken. Aan de vraag omtrent de uitbreiding naar de aanbevelingen omtrent het overheidsschuld criterium werd tegemoet gekomen door een compromis met de opname van een aantal kleine tekstaanpassingen.

Het vereiste aantal ratificaties voor inwerkingtreding werd vastgelegd op twaalf eurozonelanden en uiteindelijk maakt de voorzitter van het Europees Parlement niet ambtshalve deel uit van de eurotoppen.

Finaal bleek ook dat de Tsjechische Republiek niet van plan was het verdrag te ondertekenen omdat het als niet-eurozoneland geen zetel zal hebben in alle eurotoppen. In diplomatieke kringen werd vernomen dat de timing voor de ondertekening door de interne procedure om volmachten tot ondertekening te verkrijgen ook te kort wordt geacht.

3. Het belang en de impact voor Vlaanderen

De gouden evenwichtsregel impliceert dat de begrotingen van de lidstaten structureel in evenwicht moeten zijn. De regel is van toepassing op EU-lidstaten en slechts in afgeleide orde op de subentiteiten die er binnen de lidstaten (zouden) zijn. Hoe de Belgische doelstellingen worden vertaald naar de verschillende deelopoverheden is derhalve een interne Belgische aangelegenheid waarover duidelijke afspraken moeten worden gemaakt.

In haar advies van maart 2012 betreffende het begrotingstraject voor het stabiliteitsprogramma 2012-2015 pleit de nieuw samengestelde afdeling ‘Financieringsbehoeften van de Overheid’ van de Hoge Raad van Financiën (HRF) ervoor dat de twee Entiteiten en alle subsectoren van Entiteit II, waaronder elk gewest en elke gemeenschap tegen 2015 het begrotingsevenwicht bereiken. Die doelstelling van evenwicht zou aldus de HRF moeten worden gekoppeld aan een “evenwichtige” verdeling van de saneringsinspanningen tussen de Entiteiten, die waarborgt dat de federale overheid de capaciteit heeft om de dienst van de overheidsschuld te verzekeren en die het mogelijk maakt een toereikende collectieve financieringsgrondslag te behouden van de sociale uitkeringen, in het bijzonder van de vergrijzinggebonden uitgaven. De HRF stelt dat het in die context onontbeerlijk is dat een rechtmatige verdeling van de inspanningen wordt gerealiseerd door de overdracht van lasten van Entiteit I naar Entiteit II.

Er dient benadrukt dat er in het kader van de zesde staatshervorming echter nog geen akkoord is tussen Entiteit I (de federale overheid) en Entiteit II (de gemeenschappen, de gewesten en de lokale overheden) over de verdeling van de saneringsinspanningen voor de komende jaren. Anderzijds is in het federale regeerakkoord wel voorzien in een afroaming van 10% op de overgedragen middelen inzake arbeidsmarktbeleid¹ en een sterkere responsabilisering voor de pensioenuitgaven. Dat kan worden beschouwd als een bijdrage tot de sanering van de financiën van Entiteit I.

Het ziet er erg naar uit dat voorliggend verdrag niet alleen de greep van de Europese Commissie op de nationale begrotingen moet versterken, maar in federale EU-lidstaten ook wordt aangegrepen om de greep van de federale overheden te versterken op het begrotingsbeleid van hun deelstaten. Zowel in Spanje (Catalonië) als in Oostenrijk zijn al eerste echo's te horen van deelstaten die hun bezorgdheid hebben geuit over de wijze waarop het verdrag intern zal worden toegepast, en die gewag hebben gemaakt van een hercentralisering van het begrotingsbeleid en dus een beperking van hun autonomie. Het is belangrijk erop toe te zien dat de noodzakelijke intra-Belgische afspraken als gevolg van voorliggend verdrag op een evenwichtige en wederkerige wijze worden ingevuld, met de federale overheid en de deelstaten als gelijke partners.

Om de Vlaamse begrotingscyclus in overeenstemming te brengen met de nieuwe Europese vereisten, dient een begroting bovendien niet alleen in nominale termen worden uitgedrukt, maar ook in structurele termen. Dat impliceert dat de huidige begrotingsnorm zal moeten worden bijgesteld en wellicht in een basisnorm verankerd.

Naar aanleiding van de werkzaamheden van de Vlaamse werkgroep ‘structurele norm’ is men tot de conclusie gekomen dat de Europese aanpak voor de berekening van het structurele saldo via de ‘output gap’ om technische redenen moeilijk toepasbaar is. Ook de Europese Commissie is tot deze conclusie gekomen. In september 2010 stelde zij vast dat “het structurele saldo in de praktijk een ontoereikende graadmeter voor de onderliggende begrotingssituatie van een land is gebleken omdat de actuele conjuncturele situatie moeilijk te beoordelen bleek”. In het EU-pakket van zes regelgevende maatregelen met betrekking tot het economisch bestuur, het zogenaamde ‘Six-pack’ en meer bepaald in het preventieve gedeelte van het Six-pack, schuift de Commissie dan ook een nieuwe methode

¹ Deze haircut van 10% wordt in de eerste jaren quasi volledig gecompenseerd via een overgangsmaatregel.

naar voren, namelijk dat “de groei van de jaarlijkse uitgaven niet mag uitstijgen boven een voorzichtige inschatting van de middellange termijn groei van het bruto binnenlands product (bbp)”.

Om die reden stelt zowel de Vlaamse werkgroep ‘structurele norm’, als de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) een vorm van uitgavennorm voor die in overeenstemming is met de nieuwe Europese benadering. Omwille van de specificiteit van de Vlaamse ontvangstendynamiek zou de gemiddelde groei van de primaire uitgaven moeten worden gealigneerd op de gemiddelde groei van de Vlaamse ontvangsten op middellange termijn. De Vlaamse structurele norm zou aldus nauw aansluiten bij de Europese benadering.

Bovendien zou men bij de implementatie van een structurele uitgavennorm eveneens tegemoet komen aan de noodzaak tot het hebben van een cijfermatige begrotingsregel die werd opgenomen in de richtlijn omtrent begrotingskaders (eveneens een onderdeel van het Six-pack) en wordt herbevestigd in het ontwerp van ‘Two-pack’ voorstellen. Het is aan te bevelen deze cijfermatige begrotingsregel in een basisnorm te verankeren. Vlaanderen zou dit kunnen doen via een ‘normdecreet’. Evenwel is het aangewezen eerst de besprekingen met de federale overheid (en met de Europese Commissie) af te wachten. Een dergelijke Vlaamse uitgavennorm zal ook pas kunnen worden gefinaliseerd wanneer er volledige duidelijkheid is over de impact van het Vlinderakkoord en de daarin voorziene wijziging van de bijzondere financieringswet op de structurele evolutie van de ontvangsten van het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap.

Het verdrag bepaalt verder dat een budgettair en economisch partnerschapsprogramma moet worden opgesteld bij een buitensporigtekortprocedure. Wanneer dit programma raakt aan Vlaamse bevoegdheden, zal een voorafgaande instemming van de Vlaamse Regering noodzakelijk zijn.

Krachtens het verdrag zal het Hof van Justitie van de EU in bepaalde gevallen een boete kunnen opleggen aan de lidstaten die bepaalde engagementen niet opnemen in interne regelgeving. Overeenkomstig artikel 16, §3, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), kan de Belgische staat in de plaats treden van een deelstaat die in gebreke wordt gesteld voor wat betreft het naleven van een internationale of supranationale verplichting. Tevens kan de staat krachtens diezelfde bepaling de kosten van het niet-nakomen van de verplichting door de deelstaat achteraf verhalen op die deelstaat.

Gelet op de betrokkenheid van de nationale parlementen en de specificiteit van het Belgische staatsbestel werd gevraagd om een eenzijdige verklaring omtrent het nationale parlementaire systeem naar analogie met de verklaring nr. 51 bij het Lissabonverdrag neer te leggen, zoals overeengekomen tijdens het intra-Belgische overleg. Deze verklaring expliciteert dat de deelstaatarlementen deel uitmaken van het nationale parlementaire systeem.

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

In de preambule geven de verdragspartijen uiting aan hun wens om gunstige voorwaarden te creëren voor een sterkere economische groei in de EU en met het oog daarop het economisch beleid binnen de eurozone te coördineren. De partijen wijzen op de noodzaak van gezonde en houdbare staatsfinanciën en een beheersbaar begrotingstekort om de stabiliteit van de eurozone als geheel te behouden. Daarom zijn specifieke regels noodzakelijk, onder andere een ‘regel inzake begrotingsevenwicht’ en een automatisch correctiemechanisme.

De verdragspartijen zijn er zich van bewust dat hun begrotingstekort niet meer mag bedragen dan 3% van hun bbp tegen marktprijzen, en dat hun staatsschuld niet groter mag zijn dan of voldoende moet dalen naar 60% van hun bbp tegen marktprijzen.

De verdragspartijen moeten afzien van maatregelen, meer bepaald schuldaccumulatie buiten de algemene overheidsrekeningen, die het bereiken van de doelstellingen van de Unie in het gevaar kunnen brengen.

De verdragspartijen verwijzen naar de wens van de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten van de eurozone en andere EU-lidstaten om de bepalingen van het voorliggende verdrag zo vlug mogelijk op te nemen in de verdragen waarop de EU is gegrondvest. Zij verwelkomen de wetgevingsvoorstellen met betrekking tot de zogenaamde Two-pack, die de Europese Commissie op 23 november 2011 heeft ingediend, en nemen nota van het voornemen van de Commissie om bijkomende voorstellen in te dienen voor de eurozone.

Verder wordt aangegeven dat een staat die het verdrag niet heeft geratificeerd vóór 1 maart 2013 of die de ‘gouden regel van begrotingsevenwicht’ niet heeft omgezet in nationale regelgeving, geen recht zal hebben op financiële bijstand in het kader van het ESM.

De verdragspartijen willen de rol van de sociale partners in acht nemen en beklemtonen het belang van het verdrag tot instelling van het Europees Stabiliteitsmechanisme als een element van een globale strategie om de EMU te versterken.

Titel I – Doelstelling en toepassingsgebied

Volgens artikel 1 willen de verdragspartijen de economische pijler van de EMU versterken door een aantal regels vast te stellen die de begrotingsdiscipline bevorderen via het sluiten van een begrotingspact, door hun economisch beleid beter op elkaar af te stemmen en het bestuur van de eurozone te verbeteren. Daarbij willen zij het streven van de EU naar duurzame groei, werkgelegenheid, concurrentievermogen en sociale samenhang ondersteunen. Het verdrag is van toepassing op de verdragspartijen die de euro als munt hebben, maar kan ook worden toegepast op de andere EU-lidstaten.

Titel II – Consistentie en verhouding tot het Unierecht

Artikel 2 bepaalt dat de verdragspartijen het verdrag zullen toepassen en uitleggen overeenkomstig de verdragen waarop de EU is gegrondvest, meer bepaald artikel 4.3 van het VEU en met het recht van de Unie, met inbegrip van het procedurerecht wanneer secundaire wetgeving moet worden vastgesteld. Het verdrag is van toepassing voor zover het verenigbaar is met de verdragen waarop de EU is gegrondvest en met het Unierecht. Het doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de Unie om te handelen op het vlak van de economische unie.

Titel III – Begrotingspact

Artikel 3 geeft een opsomming van de regels die de verdragspartijen moeten toepassen, naast en onverminderd hun verplichtingen uit hoofde van het recht van de Unie:

- hun begroting moet in evenwicht zijn of een overschot vertonen; dit beginsel wordt geacht te zijn nageleefd indien het jaarlijks structureel saldo van de algemene overheid voldoet aan de landenspecifieke middellangetemijndoelstelling zoals bepaald in het herziene stabiliteits- en groeipact, met als benedengrens een structureel tekort van 0,5% van het bbp tegen marktprijzen;

- de verdragspartijen convergeren naar hun doelstelling op middellange termijn (MTO), waarvoor de Commissie het tijdschema voorstelt; die convergentie wordt geëvalueerd volgens de bepalingen van het herziene stabiliteits- en groeipact;
- de verdragspartijen mogen tijdelijk afwijken van hun MTO indien een gebeurtenis waar zij geen vat op hebben, een belangrijke impact heeft op hun financiële toestand of in geval van een ernstige economische neergang, voor zover dit de budgettaire houdbaarheid op middellange termijn niet in gevaar brengt;
- indien de schuldgraad aanzienlijk lager ligt dan 60% van het bbp en indien de staatsfinanciën op lange termijn weinig gevaar lopen, kan de benedengrens van de MTO maximaal oplopen tot een structureel tekort van 1% van het bbp tegen marktprijzen;
- indien belangrijke afwijkingen van de MTO of van het aanpassingstraject in die richting worden vastgesteld, treedt automatisch een correctiemechanisme in werking dat onder meer inhoudt dat de betrokken verdragspartij maatregelen moet uitvoeren om de afwijkingen binnen een bepaalde termijn te corrigeren. Dit correctiemechanisme moet zijn gebaseerd op beginselen die door de Europese Commissie worden voorgesteld. In het correctiemechanisme worden de prerogatieven van de nationale parlementen ten volle geëerbiedigd.

De bovenstaande begrotingsregels zullen binnen het jaar na de inwerkingtreding van het verdrag uitwerking hebben in de nationale rechtstelsels door de invoering van bindende, permanente, bij voorkeur constitutionele, bepalingen of door andere garanties.

Artikel 4 legt de verdragspartijen de verplichting op om hun schuldgraad met gemiddeld een twintigste per jaar te verminderen, indien die schuldgraad groter is dan 60% van het bbp.

Artikel 5 bepaalt dat verdragspartijen die zijn onderworpen aan een buitensporigtekortprocedure, een budgettair en economisch partnerschapsprogramma moeten opstellen dat een beschrijving bevat van de structurele hervormingen die nodig zijn om de buitensporige tekorten op een daadwerkelijke en duurzame manier aan te pakken. De inhoud en de vorm van deze programma's worden in het recht van de Unie vastgesteld. De programma's worden ter goedkeuring ingediend bij de Raad van de EU en de Europese Commissie die ook instaan voor het toezicht erop in het kader van de bestaande toezichtsprocedures uit hoofde van het stabiliteits- en groeipact. De Raad en de Commissie bewaken de tenuitvoerlegging van het partnerschapsprogramma en de jaarlijkse begrotingsplannen.

Artikel 6 stelt dat de verdragspartijen de Raad en de Commissie vooraf moeten informeren over hun plannen tot uitgifte van nationaal schuldpapier.

Artikel 7 verplicht de eurozonelanden de voorstellen en aanbevelingen van de Europese Commissie te steunen wanneer die van mening is dat een euroland niet aan het tekortcriterium voldoet in het kader van een buitensporigtekortprocedure. Die verplichting geldt niet als een gekwalificeerde meerderheid van de eurolanden tegen het voorgestelde of aanbevolen besluit is. Dit is de zogenaamde omgekeerde gekwalificeerde meerderheidsbesluitvorming.

Artikel 8 biedt een verdragspartij die van oordeel is dat een andere partij artikel 3.2 niet naleeft, de mogelijkheid om de zaak aanhangig te maken bij het Hof van Justitie van de EU. De uitspraak van het Hof van Justitie is bindend voor de betrokken partijen.

Indien een verdragspartij oordeelt dat een andere partij niet het nodige heeft gedaan om gevolg te geven aan het arrest van het Hof van Justitie, kan zij het Hof vragen financiële sancties op te leggen aan die partij. Het Hof van Justitie kan de betaling van een passende

forfaitaire som of dwangsom opleggen die maximaal 0,1% van het bbp van die partij bedraagt. Betalingen die worden opgelegd aan een euroland, worden verricht aan het ESM. In andere gevallen worden de betalingen gedaan aan de algemene begroting van de EU.

Titel IV – Coördinatie van het economisch beleid en convergentie

Artikel 9 bepaalt dat de verdragspartijen zullen samenwerken om een economisch beleid tot stand te brengen dat de goede werking van de EMU en de economische groei bevordert door middel van een grotere convergentie en een beter concurrentievermogen. De verdragspartijen zullen de nodige acties ondernemen op gebieden die essentieel zijn voor de goede werking van de eurozone bij het nastreven van de doelstellingen van bevordering van het concurrentievermogen en van de werkgelegenheid, van de verdere verbetering van de houdbaarheid van de overheidsfinanciën en van de versterking van de financiële stabiliteit.

Overeenkomstig de procedureregels voorzien in de EU-verdragen, houden de verdragspartijen zich klaar om actief gebruik te maken van specifieke maatregelen voor eurozonelanden en van nauwere samenwerking op gebieden die essentieel zijn voor de goede werking van de eurozone, zonder de interne markt te ondermijnen (artikel 10).

De verdragspartijen komen overeen om alle belangrijke economische hervormingen vooraf te bespreken en indien aangewezen, op elkaar af te stemmen. De EU-instellingen worden bij die coördinatie betrokken (artikel 11).

Titel V – Bestuur van de eurozone

Er vinden informele topontmoetingen plaats tussen de staatshoofden en regeringsleiders van de EU-lidstaten die de euro als munt hebben, en de voorzitter van de Europese Commissie. De voorzitter van de Europese Centrale Bank (ECB) zal worden uitgenodigd om die ontmoetingen bij te wonen. De voorzitter van de eurotop wordt bij gewone meerderheid aangeduid door de staatshoofden en regeringsleiders van de eurozonelanden, gelijktijdig met en voor dezelfde termijn als de voorzitter van de Europese Raad.

De topontmoetingen die minstens tweemaal per jaar plaatsvinden, behandelen aangelegenheden die verband houden met de specifieke verantwoordelijkheden die de eurozonelanden delen inzake de eenheidsmunt, andere aangelegenheden betreffende het bestuur van de eurozone, de regels die daarop van toepassing zijn en strategische richtsnoeren voor het voeren van een economisch beleid om voor meer convergentie in de eurozone te zorgen. De staatshoofden en regeringsleiders van de verdragspartijen die niet de euro als munt hebben, nemen deel aan de besprekingen over het concurrentievermogen, de wijziging van de architectuur van de eurozone, de grondregels die daarop in de toekomst van toepassing zullen zijn, en – wanneer dit passend is en minimaal eenmaal per jaar – specifieke aangelegenheden inzake de tenuitvoerlegging van het verdrag.

De voorzitter van de eurotop zorgt in samenwerking met de voorzitter van de Commissie, voor de voorbereiding en de continuïteit van de eurotoppen. De eurogroep wordt belast met de voorbereiding en de opvolging van deze bijeenkomsten. De voorzitter van het Europees Parlement kan worden uitgenodigd. De voorzitter van de eurotop brengt verslag uit aan het Europees Parlement en informeert de verdragspartijen die niet de euro als munt hebben en de andere EU-lidstaten over de organisatie en de beslissingen van de topontmoetingen (artikel 12).

Het Europees Parlement en de nationale parlementen van de verdragspartijen beslissen samen over de organisatie en de promotie van een conferentie waarop vertegenwoordigers van de bevoegde parlementscommissies van de verdragspartijen zullen worden uitgeno-

digd om, samen met afgevaardigden van het Europees Parlement, het begrotingsbeleid en andere onder het verdrag vallende kwesties te bespreken (artikel 13).

Titel VI – Algemene bepalingen en slotbepalingen

Het verdrag treedt in werking op de eerste van volgende data: 1 januari 2013 op voorwaarde dat twaalf verdragspartijen die de euro als munt hebben, hun ratificatieakte hebben neergelegd of op de eerste dag van de maand die volgt op het neerleggen van de twaalfde akte van bekrachtiging door een EU-lidstaat die de euro als munt heeft. Vanaf de datum van inwerkingtreding zal het verdrag van toepassing zijn op de eurozonelanden die het verdrag hebben bekrachtigd. Voor de andere eurozonelanden zal het verdrag toepassing vinden vanaf de eerste dag van de maand die volgt op het neerleggen van hun ratificatieakte. Titel V zal evenwel worden toegepast op alle verdragspartijen vanaf de datum van inwerkingtreding van het verdrag. Het verdrag is van toepassing op de verdragspartijen met een derogatie of een ontheffing betreffende enkele bepalingen inzake Denemarken, vanaf de datum waarop het besluit tot intrekking van de derogatie of ontheffing in werking treedt, tenzij de betrokken partij verklaart voornemens te zijn op een vroegere datum door het geheel of een deel van de bepalingen van titel III en IV te zijn gebonden (artikel 14).

Het verdrag wordt opengesteld voor toetreding door EU-lidstaten die geen verdragspartij zijn (artikel 15).

Binnen de vijf jaar na de inwerkingtreding van het verdrag zullen op basis van een studie over de implementatie van het verdrag, de nodige stappen worden gezet om, overeenkomstig de bepalingen van het VEU en het VWEU, de inhoud van het verdrag te integreren in het rechtskader van de EU (artikel 16).

Notulen betreffende de ondertekening van het verdrag

Ter gelegenheid van de ondertekening van het verdrag zijn de ondertekenaars overeengekomen een regeling betreffende verdragsartikel 8 toe te voegen. Die regeling zal worden toegepast in het geval een zaak aan het Hof van Justitie wordt voorgelegd, indien de Europese Commissie in een rapport aan de verdragspartijen tot de conclusie komt dat een partij artikel 3.2 niet heeft nageleefd. De regeling betreft onder meer het indienen van een verzoekschrift bij het Hof van Justitie, de steun aan de verzoekers en de vergoeding van de kosten die zij hebben gemaakt.

Verklaringen

De verklaring van België inzake de nationale parlementen expliciteert dat de deelstaatparlementen deel uitmaken van het nationale parlementaire systeem.

De verklaring van Bulgarije geeft aan dat Bulgarije de bepalingen van titel III van het verdrag zal toepassen na bekrachtiging door de Nationale Vergadering. Het verdrag in zijn geheel zal worden geïmplementeerd vanaf de datum waarop Bulgarije toetreedt tot de eurozone.

III. PROCEDUREVERLOOP

1. Gemengd karakter en ondertekening van het verdrag

1.1. Het gemengd karakter

Het gemengd karakter van het verdrag werd vastgelegd via een schriftelijke procedure binnen de Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële

Conferentie voor Buitenlands Beleid (ICBB). Zowel de federale staat als de gemeenschappen, de gewesten en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest oefenen hun bevoegdheden uit. Tijdens zijn vergadering van 16 februari 2012 heeft de WGV de schriftelijke procedure bevestigd.

Overeenkomstig de beslissing van de ICBB van 9 juli 2008 wordt het verslag van de vergadering van de WGV voorgelegd aan de leden van de ICBB. Zij worden geacht met de in de WGV bereikte consensus in te stemmen behoudens bezwaar binnen de 30 dagen na de notificatie van het verslag door het secretariaat van de WGV. In een brief van 14 juni 2012 deelde de voorzitter van de ICBB mee dat geen enkel bezwaar werd geformuleerd. De ICBB heeft de in de WGV bereikte consensus dus stilzwijgend bekrachtigd en deze intrafederale consensus bijgevolg uitvoerbaar gemaakt.

1.2. De ondertekening

De WGV besliste het verdrag te laten ondertekenen volgens ondertekeningsformule 3 van de ICBB, dit wil zeggen één enkele handtekening in naam van het Koninkrijk België, doch met vermelding van al de bevoegde overheden onder de handtekening. Dit is de gebruikelijke formule voor verdragen die worden gesloten in het kader van de EU.

De ondertekening vond plaats in Brussel op 2 maart 2012. Naast de zeventien eurozonelanden ondertekenden nog acht EU-lidstaten die niet tot de eurozone behoren. De Tsjechische Republiek en het Verenigd Koninkrijk hebben het verdrag niet ondertekend.

2. Gezamenlijk advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

De Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) brachten op 4 juli 2012 het gezamenlijk advies 2012/14 uit.

De Raden onderschrijven de doelstelling van het verdrag om de economische pijler van de EMU te versterken door regels vast te stellen voor meer begrotingsdiscipline, meer coördinatie van het economisch beleid en een beter bestuur van de eurozone. Dit om bij te dragen aan de doelstellingen van de EU inzake groei, werkgelegenheid, concurrentievermogen en sociale samenhang.

De Raden benadrukken de noodzaak van een goede balans tussen begrotingsstrengheid en groeiondersteuning. Zij menen dat, indien de schuldgraad al voldoende laag is én het land zich in een gezonde economische situatie bevindt én het risico op ontsporing van de begroting op lange termijn zeer beperkt is, het huidige stabiliteits- en groeipact zoals aangepast door het Six-pack voldoende streng is.

De toekomstige integratie in het EU-kader van het verdrag, zoals voorzien in artikel 16, zien de Raden als mogelijkheid om de bepalingen van het verdrag te evalueren en eventueel bij te sturen. Zij benadrukken hierbij dat de weg uit de crisis volgens hen zal lopen via een sterkere Europese politieke en economische integratie.

Daarnaast pleiten de Raden ervoor om snel intern-Belgische afspraken te maken over de betrokkenheid van de deelstaten bij het economisch bestuur van de EU en de tenuitvoerlegging van het verdrag in het bijzonder. Overleg over deze afspraken werd opgestart.

3. Advies van de Raad van State

De Raad van State stelt in zijn advies van 18 september 2012 (kenmerk 51.921/VR) dat het verdrag niet in strijd is met de Grondwet noch met de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en gewesten (financieringswet).

De Raad van State geeft een ruime interpretatie aan het begrip ‘algemene overheid’ waarvan de begrotingssituatie in principe in evenwicht moet zijn of een overschot moet vertonen. Naast de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten, worden ook de lokale besturen, waaronder de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (ocmw’s), en de fondsen voor sociale zekerheid bedoeld. De keuze van het instrument waarin de gouden regel en het automatisch correctiemechanisme moeten worden opgenomen, valt, volgens de Raad van State, samen met de door de Belgische overheden te maken opportuniteitskeuze. De Raad van State bespreekt de verschillende mogelijke instrumenten: een grondwettelijke bepaling, een bijzondere wet met voorafgaandelijke grondwettelijke machtiging of een intrafederaal samenwerkingsakkoord. In ieder geval dient het gekozen instrument van die aard te zijn dat alle bestuurslagen tijdens de volledige begrotingsprocessen zijn gebonden.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk,
Ruimtelijke Ordening en Sport,

Philippe MUYTERS

VOORONTWERP VAN DECREET

Voorontwerp van decreet tot instemming met het verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur inde Economische en Monetaire Unie tussen het Koninkrijk België, de Republiek Bulgarije, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, de Republiek Estland, Ierland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje, de Franse Republiek, de Italiaanse Republiek, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, het Groothertogdom Luxemburg, Hongarije, Malta, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Oostenrijk, de Republiek Polen, de Portugese Republiek, Roemenië, de Republiek Slovenië, de Slowaakse Republiek, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden, de notulen en de verklaringen, ondertekend in Brussel op 2 maart 2012

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid en de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Het verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de Economische en Monetaire Unie tussen het Koninkrijk België, de Republiek Bulgarije, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, de Republiek Estland, Ierland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje, de Franse Republiek, de Italiaanse Republiek, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, het Groothertogdom Luxemburg, Hongarije, Malta, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Oostenrijk, de Republiek Polen, de Portugese Republiek, Roemenië, de Republiek Slovenië, de Slowaakse Republiek, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden, de notulen en de verklaringen, ondertekend in Brussel op 2 maart 2012, zullen volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk,
Ruimtelijke Ordening en Sport,

Philippe MUYTERS

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN
EN VAN DE
STRATEGISCHE ADVIESRAAD INTERNATIONAAL VLAANDEREN

ADVIES OVER HET EU-VERDRAG INZAKE STABILITEIT, COÖRDINATIE EN BESTUUR IN DE ECONOMISCHE EN MONETAIRE UNIE

SARiV Advies 2012/14
SERV
4 juli 2012

[Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen](#)

Boudewijnlaan 30 bus 81 • 1000 Brussel • T. + 32 2 553 01 81 • sariv@iv.vlaanderen.be • www.sariv.be

[Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen](#)

Wetstraat 34-36 • 1040 Brussel • T +32 2 209 01 11 • F +32 2 217 70 08 • info@serv.be • www.serv.be

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet houdende instemming met het verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de Economische en Monetaire Unie

SARIV

Adviesvrager: Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid

Ontvangst adviesvraag: 18 mei 2012

Adviestermijn: 30 dagen, met uitstel tot 1 juli 2012

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 26 juni 2012

Kenmerk: SARIV Advies 2012/14

SERV

Adviesvrager: Vlaams Minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport

Ontvangst adviesvraag: 5 juni 2012

Adviestermijn: 30 dagen

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 4 juli 2012

Kenmerk: SERV_ADV_20120627_EU_begrotingspact

INHOUD

Inhoud	21
1. Inleiding	22
2. Achtergrondsheets	22
3. Inhoud	25
4. Strategische vragen en aandachtspunten	26
4.1. Implicaties van de nationale verankering van de gouden regel.....	27
4.2. Horizontale en institutionele aspecten	28
4.2.1. Juridische status van het Verdrag	28
4.2.2. Rol van de EU-instellingen.....	28
4.2.3. Variabele geometrie.....	29
4.2.4. Spanning supranationaal-intergouvernementeel	30
4.3. Implicaties voor de intern-Belgische en Vlaamse tenuitvoerlegging van het Verdrag	30
4.3.1. Betrokkenheid van de Vlaamse Regering bij het Europees economisch bestuur.....	30
4.3.1.1. Betrokkenheid bij de Europese Raad	30
4.3.1.2. Betrokkenheid bij ECOFIN	31
4.3.1.3. Het gemengd karakter van Europese financieel-economische verdragen	31
4.3.1.4. De gouden regel in een federale structuur	31
4.3.2. Betrokkenheid van het Vlaams Parlement bij de tenuitvoerlegging van het Verdrag..	32
5. Conclusie	34

1. INLEIDING

Tijdens haar vergadering van 11 mei 2012 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het ontwerp van decreet houdende instemming met het Verdrag inzake Stabiliteit, Coördinatie en Bestuur (*Treaty on Stability, Coordination and Governance in the Economic and Monetary Union*, hierna: “het Verdrag”) van 2 maart 2012. Zij vroeg de minister-president, tevens bevoegd voor economie, buitenlands beleid, landbouw en plattelandsbeleid, respectievelijk de minister van Begroting hierover het advies in te winnen van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (hierna: “de SARiV”) en van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (hierna: “de SERV”) (hierna samen: “de Raden”). Na bespreking op hun gezamenlijke werkgroepvergadering van 18 juni 2012 en op hun respectievelijke plenaire vergaderingen van 26 juni 2012 en 4 juli 2012 keurden de Raden onderhavig advies goed.

Gezien de onduidelijkheid over de status (verloop van het ratificatieproces door de partijen, discussies over een Groeipact, enz.) en de precieze gevolgen van het Verdrag (ook op Europees niveau), opteren de Raden ervoor om in dit advies, na een schets van de relevante achtergrond en inhoud, een aantal strategische vragen en aandachtspunten te formuleren. Ten slotte komen zij tot hun conclusies.

2. ACHTERGRONDSCHETS

De Raden focussen bij de bespreking van de achtergrond op de elementen die relevant zijn in het kader van hun strategische vragen en aandachtspunten (zie *infra*, 4.) bij het voorliggend Verdrag.

Het economisch en begrotingskader van de EU is de voorbije maanden sterk aangepast en versterkt ten gevolge van de schulden crisis. Het initieel systeem van bestuur (*governance*) van de Economische en Monetaire Unie steunde op het Verdrag van Maastricht (de convergentiecriteria voor de invoering van de euro)¹ en het daarop verder bouwende Stabiliteits- en Groeipact² (hierna: “SGP”) van respectievelijk begin en midden jaren ‘90. Ondanks hervormingen in 2005³ voldeed het niet om een antwoord op de crisis te bieden, dit mede door de hogere economische, financiële en fiscale oversijpeleffecten (*spillovers*) tussen lidstaten van een monetaire unie en door het viertal van de teugels⁴ tijdens de “goede” jaren.

¹ Deze criteria omvatten stabiele inflatie, wisselkoersstabiliteit en gezonde overheidsfinanciën. Artikel 109 J, Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, *Pb. EG C224/43*, 31 augustus 1992.

² Het Stabiliteits- en Groeipact is de benaming voor een geheel van Europese regelgeving. Het gaat met name om art. 126 van het Verdrag betreffende de Werking van de EU, *Pb. EU C83/99*, 30 maart 2010; Verordening (EG) Nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid, *Pb. EG L209/1*, 2 augustus 1997; Verordening (EG) Nr. 1467/97 van de Raad van 7 juli 1997 over de bespoediging en verduidelijking van de tenuitvoerlegging van de procedure bij buitensporige tekorten, *Pb. EG L209/6*, 2 augustus 1997; en Resolutie van de Europese Raad van 17 juni 1997 inzake het stabiliteits- en groeipact, *Pb. EG C236/1*, 2 augustus 1997.

³ De wijzigingen van 2005 moesten onder meer helpen te vermijden dat bij de naleving van het SGP politieke overwegingen boven een strikte toepassing gingen, bv. bij het Duitse tekort in 2002. Zie N. NUGENT, *The government and politics of the European Union*, Hampshire, *Palgrave Macmillan*, 2003, 307.

⁴ L. SCHUKNECHT, P. MOUTOT, P. ROTHER en J. STARK, “The stability and growth pact. Crisis and reform”, in *European Central Bank Occasional paper series*, (2011), 129, p. 10.

Het SGP bestaat uit een correctieve en een preventieve arm. De correctieve arm⁵ bepaalt dat de lidstaten geen nominaal tekort mogen hebben groter dan 3% of een schuldgraad van meer dan 60%. Indien dat toch het geval is, zoals momenteel voor verscheidene EU-lidstaten met inbegrip van België, kan de Europese Commissie specifieke aanbevelingen richten (buitensporigtekortprocedure) tot deze lidstaten om het tekort weer binnen de normen te brengen en de schuldgraad “in voldoende mate” te verminderen. De preventieve arm tracht een veiligheidsmarge in te bouwen. In samenspraak met elke lidstaat en rekening houdend met de budgettaire situatie en de houdbaarheid van de overheidsfinanciën wordt een structurele middellangetermijndoelstelling (MTO) voor zijn begrotingssituatie vastgelegd. In deze doelstelling mag het tekort niet groter zijn dan 1% om zo een voldoende grote veiligheidsmarge in te bouwen ten opzichte van de referentiewaarde van een tekort van 3% van het bbp, waarbij ruimte wordt gelaten voor budgettaire armslag voor overheidsinvesteringen (verordening 1466/97, afdeling 1bis, artikel 2 bis)⁶.

Indien deze MTO nog niet behaald is, moet de betreffende lidstaat een inspanning verrichten om op korte termijn deze MTO te behalen. Als criterium (*benchmark*) geldt een structurele verbetering van het saldo met 0,5 procentpunt op jaarbasis, maar afhankelijk van de specifieke situatie kan dit aangepast worden. Indien een lidstaat “aanzienlijk” afwijkt van dit begrotingspad kan de Raad van de EU, op aanbeveling van de Europese Commissie, een aanbeveling richten tot die lidstaat (VWEU⁷, artikel 121, lid 4).

Door de Eurocrisis werd duidelijk dat het SGP, zelfs na de aanpassingen die werden doorgevoerd in 2005, onvoldoende garanties bood om een gezond begrotingsbeleid voor de lidstaten te garanderen en een duurzame economische groei mogelijk te maken. Door het gebruik van vage termen werd te veel overgelaten aan de discretie van de lidstaten. Met de introductie van het “*six-pack*”⁸ bouwde de EU bijkomende garanties in. Het was niet de bedoeling om nieuwe bepalingen in te voeren, maar wel om de handhaving van de bestaande regels te versterken. Daartoe werd een verduidelijking toegevoegd waar nodig en werd een verstrengd sanctiemechanisme ingevoerd.

Een belangrijke verduidelijking in de correctieve arm van het SGP betreft het schuld criterium. Dit wordt nu operationeel gemaakt. Er wordt nu expliciet gesteld dat de schuld in voldoende mate vermindert als het verschil met de referentiewaarde van 60% van het bbp gemiddeld met 1/20ste per jaar daalt. Voorheen was de verordening onduidelijk over de precieze betekenis van “in voldoende mate afneemt”. Hierdoor was het Europees begrotingsbeleid er voornamelijk op gericht om de tekorten te beperken. Met de invoering van de 1/20ste regel neemt het belang van het

⁵ Dit wordt geregeld in Verordening 1467/97 (zie *supra*, voetnoot 2).

⁶ Geconsolideerde versie van Verordening 1466/97, 13.12.2011. [<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1997R1466:20111213:NL:PDF>]

⁷ Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de werking van de EU, *Pb. EU C83/98*, 30 maart 2010.

⁸ Het six-pack bestaat uit 5 verordeningen en 1 richtlijn. Verordening (EU) nr. 1173/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 inzake de effectieve handhaving van het begrotingstoezicht in het eurogebied, *Pb. EU L 306/1*, 23 november 2011; Verordening (EU) nr. 1174/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende handhavingsmaatregelen voor de correctie van buitensporige macro-economische onevenwichtigheden in het eurogebied, *Pb. EU L 306/8*, 23 november 2011; Verordening (EU) nr. 1175/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid, *Pb. EU L 306/12*, 23 november 2011; Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden, *Pb. EU L 306/25*, 23 november 2011; Verordening (EU) nr. 1177/2011 van de Raad van 8 november 2011 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1467/97 over de bespoediging en verduidelijking van de tenuitvoerlegging van de procedure bij buitensporige tekorten, *Pb. EU L 306/33*, 23 november 2011; Richtlijn 2011/85/EU van de Raad van 8 november 2011 tot vaststelling van voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten, *Pb. EU L 306/41*, 23 november 2011.

schuld criterium weer toe. Gelet op de hoge Belgische schuldgraad (bijna 100% van het bbp), kan de invoering van deze regel een belangrijke impact hebben op het toekomstig Belgisch begrotingskader.

Wat betreft de preventieve arm van het SGP worden “uitgavenbenchmarks” bepaald om de vooruitgang naar de MTO's te beoordelen. Deze benchmark bepaalt hoeveel de jaarlijkse groei van de publieke uitgaven maximaal mag bedragen om ervoor te zorgen dat het land zijn budgettaire doelstellingen kan halen. Daarnaast werd ook de handhaving van het SGP versterkt door in een aantal sancties te voorzien. Indien de Europese Commissie oordeelt dat sancties vereist zijn, wordt de Raad van de EU geacht hiermee in te stemmen tenzij hij ze via omgekeerde gekwalificeerde meerderheid verwierpt.⁹ Tevens kan de Commissie de ontwerp-begrotingen nakijken en om aanpassingen vragen als ze van oordeel is dat het ontwerp niet strookt met de bepalingen die opgelegd werden binnen deze preventieve arm.

Tot slot voorziet het “six-pack” preventieve en sanctionerende maatregelen om macro-economische onevenwichten weg te werken, bijvoorbeeld de verschillen in werkloosheidsgraad.¹⁰

Het “six-pack” was echter niet het enige antwoord op de crisis. In maart 2011 sloten de eurolanden samen met de niet-eurolanden Denemarken, Polen, Letland, Litouwen, Bulgarije en Roemenië het Euro Plus Pact voor een betere coördinatie van de nationale economieën van de eurolanden, die moet leiden tot een sterkere gemeenschappelijke munt. Het bestaat uit vier algemene doelstellingen: (i) het concurrentievermogen verbeteren, (ii) de werkgelegenheid stimuleren, (iii) verder bijdragen aan de houdbaarheid van de overheidsfinanciën en (iv) de financiële stabiliteit versterken.¹¹

Maar het is voornamelijk het “six-pack” dat het begrotingskader voor de lidstaten veel strikter gemaakt heeft en de handhavingsmogelijkheden versterkt. Toch oordeelden de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten van de eurozone op hun bijeenkomst van 9 december 2011: *“De Europese Unie en de eurozone hebben de afgelopen 18 maanden veel gedaan om het economisch bestuur te verbeteren en nieuwe maatregelen aan te nemen als reactie op de staatsschuldencrisis. De marktdruk in de eurozone is evenwel toegenomen, en wij moeten onze inspanningen intensiveren om de huidige uitdagingen het hoofd te bieden.”* Daarom werd op deze bijeenkomst onder meer overeenstemming bereikt over een nieuw begrotingspact.¹² Negen niet-eurolanden gaven aan dat ze aan de besprekingen over het verdrag wensten deel te nemen. Het Verenigd Koninkrijk ging niet akkoord en ook Tsjechië zou op de informele Europese Raad van 30 januari 2012 afhaken.

De Raden geven voor de volledigheid mee dat momenteel tevens de besluitvormingsprocedure loopt van het zogenaamde “two pack”: één verordening voor de versterking van het budgettaire toezicht op eurolanden in financiële moeilijkheden¹³ en één verordening over het monitoren van de begrotingen van eurolanden¹⁴.

⁹ “EU Economic governance “Six-Pack” enters into force”, *EU Press Memo/11/898*, 12.12.2011. [<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/11/898>]

¹⁰ EUROPESE COMMISSIE, ‘Six-pack’ gaat van kracht, 12.12.2011. [http://ec.europa.eu/belgium/news/111212_economy_nl.htm]

¹¹ ‘Euro Plus Pact’: plannen voor betere coördinatie economie eurolanden, EuropaNu. [http://www.europa-nu.nl/id/vinfcx6ncs3/euro_plus_pact_plannen_voor_betere]

¹² EUROPESE RAAD, *Verklaring van de staatshoofden en regeringsleiders van de eurozone*, Brussel, 9 december 2011.

¹³ EUROPESE COMMISSIE, *Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de versterking van het economische en budgettaire toezicht op lidstaten die ernstige moeilijkheden ondervinden of dreigen te ondervinden ten aanzien van hun financiële stabiliteit in het eurogebied*, COM(2011)819, Brussel, 23 november 2011.

¹⁴ EUROPESE COMMISSIE, *Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke voorschriften voor het monitoren en beoordelen van ontwerp-begrotingsplannen en voor het*

3. INHOUD

De memorie van toelichting omschrijft de inhoud van het Verdrag. De Raden beperken zich hier tot de meest relevante bepalingen voor dit advies.

De Preambule bepaalt onder meer dat bijstand in het kader van nieuwe programma's van het Europees Stabiliteitsmechanisme¹⁵ vanaf 1 maart 2013 afhankelijk is van ratificatie van dit Verdrag. Deze bepaling zou een belangrijke rol gespeeld hebben in de positieve uitslag van het referendum¹⁶ over het Verdrag in Ierland.

Artikel 1 bepaalt het doel van het Verdrag als volgt: *“met dit Verdrag [...] wordt bijgedragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de EU inzake duurzame groei, werkgelegenheid, concurrentievermogen en sociale samenhang.”* Artikel 2 bevestigt het primaat van het EU-recht ten opzichte van het Verdrag.

Het Verdrag bestaat verder uit twee grote delen. Het eerste deel (artikelen 3-8) bevat bepalingen die een verhoogde stabiliteit van de overheidsfinanciën beogen, het zogenaamde *“Fiscal Compact”* of Begrotingspact. Het tweede deel (artikelen 9-13) bevat bepalingen m.b.t. de coördinatie van het economisch beleid en convergentie en over het bestuur van de eurozone.

Het Verdrag verplicht in het deel van het Begrotingspact de partijen om in hun nationaal recht via bindende en permanente, bij voorkeur constitutionele, bepalingen een aantal begrotingsregels te verankeren:

- De begrotingssituatie van de algemene overheid van een partij moet in evenwicht zijn of een overschot vertonen. Dit is het geval als ze voldoet aan de landenspecifieke MTO, zoals bepaald in het SGP, mits inachtneming van volgende regel. Een lidstaat mag in principe geen structureel tekort hebben dat groter is dan 0,5%. Op deze regel zijn twee uitzonderingen voorzien. Een eerste uitzondering is dat de verdragsluitende partijen in bepaalde uitzonderlijke omstandigheden hiervan mogen afwijken. Een tweede uitzondering bestaat erin dat een tekort van maximaal 1% mogelijk is indien de schuldgraad aanzienlijk lager is dan 60% (wat op dit moment slechts voor een heel beperkt aantal landen geldt¹⁷) en wanneer de risico's wat betreft de houdbaarheid van de overheidsfinanciën op lange termijn laag zijn. Dit is de zogenaamde *“gouden regel”* (artikel 3).
- Indien significante afwijkingen van de MTO of het aanpassingstraject worden vastgesteld, treedt een automatisch correctiemechanisme in werking.
- Artikel 4 bevat de 1/20ste-regel uit het *“six-pack”* (en derhalve het aangepast SGP) (zie *supra*, 2.).
- Artikel 5 bepaalt dat verdragspartijen die zijn onderworpen aan een buitensporigtekortprocedure, een budgettair en economisch partnerschapsprogramma moeten opstellen dat een beschrijving omvat van de noodzakelijke structurele hervormingen. Dit moet bij de Commissie en de Raad van de EU ingediend worden, die ook instaan voor het toezicht (zoals bepaald in het hervormd SGP).

garanderen van de correctie van buitensporige tekorten van de lidstaten van het eurogebied, COM(2011)821, Brussel, 23 november 2011.

¹⁵ Zie voor meer info: SARIV en SERV, *Het stabiliteitsmechanisme voor de euro, Advies 2011/19*, 14 september 2011.

¹⁶ Het referendum vond plaats op 1 juni 2012. Zie onder meer: MD, *“IRELAND: Irish referendum result - 60% say Yes to fiscal compact”*, *Agence Europe*, 02.06.2012.

¹⁷ Zie voor meer info: grafiek, <http://www.bbc.co.uk/news/business-13361930>.

- Artikel 7 impliceert dat de verdragspartijen hun steun verlenen aan eventuele aanbevelingen die de Europese Commissie doet in het kader van een buitensporigtekortprocedure.
- Artikel 8 bepaalt dat de tenuitvoerlegging van de gouden regel voor het Hof van Justitie gebracht kan worden en dat het Hof een sanctie kan opleggen bij niet-naleving van zijn arrest. Voor eurolanden worden de betalingen aan het Europees Stabiliteitsmechanisme gericht, voor de andere partijen aan de algemene begroting van de EU.

Het governance deel van het Verdrag omvat volgende elementen:

- Titel IV voorziet in de coördinatie van het economisch beleid, onder meer door grote hervormingen vooraf te bespreken.
- Titel V handelt over het bestuur van de eurozone, onder meer door jaarlijks minstens twee Eurotoppen voorop te stellen. De voorzitter van de Eurotop wordt gelijktijdig met de verkiezing van de voorzitter van de Europese Raad en voor dezelfde termijn bij gewone meerderheid benoemd. De Eurogroep wordt belast met de voorbereiding en follow-up van de bijeenkomsten. Niet-eurolanden die het Verdrag hebben bekrachtigd kunnen slechts in specifieke gevallen aan de Eurotop deelnemen, maar wel minstens eenmaal per jaar. De voorzitter van de Europese Centrale Bank wordt uitgenodigd en de voorzitter van het Europees Parlement kan uitgenodigd worden. De voorzitter van de Eurotop brengt na elke bijeenkomst verslag uit aan het Europees Parlement (artikel 12). Artikel 13 voorziet ook in de betrokkenheid van de nationale parlementen.

Wat betreft de slotbepalingen wijzen de Raden nog op twee belangrijke artikelen:

- Artikel 14, paragraaf 2, bepaalt dat het Verdrag in werking treedt op 1 januari 2013, op voorwaarde dat twaalf eurolanden het bekrachtigd hebben, of op de eerste dag van de maand volgend op de neerlegging van de twaalfde bekrachtigingsakte van een euroland. Bij de publicatie van dit advies hebben 3 landen het Verdrag bekrachtigd.¹⁸
- Artikel 16 bepaalt dat maximaal vijf jaar na de inwerkingtreding van het Verdrag de nodige stappen worden gezet om het in het rechtskader van de EU te integreren.

4. STRATEGISCHE VRAGEN EN AANDACHTSPUNTEN

Het Verdrag werd onder meer opgesteld met het oog op een geloofwaardig begrotingsbeleid op Europees niveau. De Raden zijn zich ervan bewust dat in de huidige onzekere economische context van de EU een goedkeuring van het Verdrag noodzakelijk is voor het herstel van een vertrouwenwekkende sfeer op de financiële markten. Dit zal echter niet kunnen zonder de nodige begrotingsinspanningen en bijkomende groeimaatregelen van de Unie en haar lidstaten. Ze merken op dat het Verdrag snel na het “six-pack” werd opgemaakt zonder dat er een grondige evaluatie van de tenuitvoerlegging van het SGP, zoals gewijzigd door het “six-pack”, had plaats gevonden. Daarom wensen zij enkele reflecties, o.m. over de gevolgen, mee te geven aan de Vlaamse Regering bij de overweging van dit Verdrag.

¹⁸ Stand van zaken op 28.06.2012 via <http://www.consilium.europa.eu/policies/agreements/search-the-agreements-database?command=details&lang=nl&aid=2012008&doclang=EN>. In meerdere andere landen is de procedure al ver opgeschoten.

4.1. Implicaties van de nationale verankering van de gouden regel

Met betrekking tot het begrotingsluik van het Verdrag is de concretisering van de “gouden regel” de belangrijkste vernieuwing in vergelijking met het huidige SGP. De 1/20ste regel, die ook in het Verdrag is opgenomen, is immers geen nieuw element en verwijst naar de bepalingen van Verordening 1467/97, zoals gewijzigd bij Verordening 1177/2011.

De Raden hebben bedenkingen bij de rigiditeit van de gouden regel in het Verdrag. Het gaat immers niet over een gouden regel in de traditionele betekenis van de macro-economische theorie, nl. tekorten kunnen enkel toegestaan worden voor de financiering van investeringen ten voordele van toekomstige generaties.¹⁹ De wens om voldoende budgettaire armslag te laten aan de lidstaten, in het bijzonder voor publieke investeringen, heeft er precies toe geleid dat in het huidige SGP, in bepaalde omstandigheden, een MTO in structurele termen van -1% toegelaten is.²⁰ Onder meer in het licht van de brede socio-economische uitdagingen (vergrijzing, vergroening van de economie, de doelstelling van EU2020, enz.) is de noodzaak voor investeringen in de meeste lidstaten van de eurozone heel hoog en hiervoor moet derhalve voldoende budgettaire ruimte voorzien worden, zonder evenwel de houdbaarheid van de begroting op termijn in het gedrang te brengen. Daarnaast wijzen de Raden op andere manieren om de Europese groei aan te zwengelen, bv. het sluiten van een Europees Groeipact, de uitgifte van Euro –en projectbonds, het versterken van de Europese interne markt, en alternatieve financieringsmogelijkheden voor investeringen.

De Raden onderschrijven het Europees begrotingsbeleid om de hoge schuldgraad van het merendeel van de verdragspartijen te doen dalen. Voor deze partijen zal de gouden regel een extra stimulans zijn voor een strikt begrotingsbeleid in combinatie met een constante schuldafbouw (artikel 4 bevat een verwijzing naar de 1/20ste regel uit het “six-pack” voor partijen met een schuldgraad hoger dan 60%). De Raden menen echter dat indien de schuldgraad reeds voldoende laag is (60%) én de lidstaat zich in een gezonde budgettaire en economische situatie bevindt én het risico op ontsporing van de begroting op lange termijn zeer beperkt is, het huidige SGP²¹ voldoende streng is.

Dit scenario zal zich voor de meeste partijen echter pas op middellange tot lange termijn voordoen. Voor de landen, waaronder België, met een hoge schuldgraad en/of een vergrijzingsproblematiek die een risico inhoudt voor de houdbaarheid van de overheidsfinanciën op termijn, laat ook het huidige SGP geen ruimte om een MTO van -0,5% of een nog groter tekort na te streven. Voor landen in die situatie zal er eerder een evenwicht of zelfs een overschot gevraagd worden en heeft de “gouden regel” geen gevolgen. De bemerkingen van de Raden hebben geenszins tot doel om de Europese beleidskeuzes inzake MTO en schuldafbouw voor landen die zich in die situatie bevinden in vraag te stellen of te ondersteunen.

Ten slotte benadrukken de Raden de noodzaak van een goede balans tussen begrotingsstrengheid en groeiondersteuning.

¹⁹ S. VERHELST, “How EU fiscal norms will become a safety net for the failure of national golden rules” in *Egmont European Policy Brief*, (2012), 6, p. 2.

²⁰ Afdeling 1 bis, artikel 2bis, Verordening 1466/97 zoals aangepast door Verordening 1055/2005 en Verordening 1175/2011.

²¹ Het SGP zoals aangepast door het six-pack.

4.2. Horizontale en institutionele aspecten

De Raden betreuren, samen met het Comité van de Regio's²², dat het Verdrag werd voorbereid buiten het bestaande kader van het primair recht van de EU in een proces van voornamelijk intergouvernementele onderhandelingen, terwijl voor de aanpak van de vraagstukken waarop het betrekking heeft grotendeels al EU-wetgeving tot stand is gebracht volgens de normale democratische besluitvormingsprocedures van de EU.

4.2.1. Juridische status van het Verdrag

Aangezien er geen overeenstemming kon bereikt worden tussen alle 27 EU-lidstaten heeft men geopteerd voor een complementair verdrag. De Raden merken op dat de keuze voor een internationaal verdrag gevolgen heeft voor de afdwingbaarheid ervan. Artikel 2 bevestigt het primaat van de EU-verdragen en –wetgeving. Artikel 16 voegt de doelstelling toe om binnen maximaal vijf jaar na inwerkingtreding het doel en de inhoud van het Verdrag in het rechtskader van de EU te integreren.²³ De Raden zien hierin de mogelijkheid om de bepalingen van het Verdrag te evalueren en eventueel bij te sturen op basis van de hogergenoemde overwegingen (zie *supra*, 0.). Door de opname van dit artikel 16 en ook van artikel 15 dat het Verdrag openstelt voor de toetreding van andere EU-lidstaten presenteert het Verdrag zich eerder als een overgangsfase in de Europese integratie.²⁴

In de tweede plaats merken de Raden op dat de tekst sterk lijkt op een politieke verklaring. Vooral het tweede deel leest eerder als een verklaring van de staats- en regeringsleiders na een Eurotop of als raadsconclusies dan als bindende verdragsbepalingen.²⁵ Dit bevestigt de stelling uit de nota aan de Vlaamse Regering dat het Verdrag een juridische vertaling is van een politieke consensus.²⁶

4.2.2. Rol van de EU-instellingen

Hoewel het een internationaal verdrag is buiten het EU-kader, versterkt het Verdrag de rol van de Europese instellingen. De rol van de Europese Commissie in het kader van het SGP wordt bevestigd en het stemmen door de Raad met omgekeerde gekwalificeerde meerderheid in de buitensporigtekortprocedure versterkt de positie van de Commissie. Het Verdrag bevat ook enkele afspraken die nog nader moeten uitgewerkt worden door de Europese Commissie (bv. over het automatisch correctiemechanisme in artikel 3). Indien deze afspraken zouden worden uitgewerkt via EU-wetgeving kan ook het Europees Parlement zijn rol spelen.

²² Resolutie van het Comité van de Regio's voor de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad 2012 over het ontwerpverdrag inzake stabiliteit, coördinatie en governance in de Economische en Monetaire Unie, *Pb. EU C113/1*, 18 april 2012.

²³ De Preambule van het Verdrag stelt tevens: "Voor ogen houdend dat de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten van de eurozone en van andere lidstaten van de Europese Unie ernaar streven de bepalingen van dit Verdrag zo spoedig mogelijk op te nemen in de Verdragen waarop de EU is gegrondvest."

²⁴ A. KOCHAROV (Red.), "Another legal monster? An EUI debate on the fiscal compact treaty", *EUI LAW Working papers*, (2012), 9, p. 10.

²⁵ *ibid*, p. 9.

²⁶ VLAAMSE REGERING, Nota aan de Vlaamse Regering betreft de goedkeuring en machtiging tot ondertekening van het verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en governance in de Economische en Monetaire Unie, *VR/2012/1702/DOC.0127/1*, Brussel, 17 februari 2012, 3.

De Europese Commissie en het Hof van Justitie krijgen ook een rol inzake het toezicht op het omzetten van de gouden regel in de nationale wetgevingen en het opleggen van financiële sancties (artikel 8).

Vanuit juridisch oogpunt doet deze – voor de Europese integratie zeer oorspronkelijke²⁷ - constructie verscheidene vragen rijzen, waarop het onderhavig advies evenwel niet nader ingaat.

4.2.3. Variabele geometrie

De EU-aanpak van de crisis heeft ertoe geleid dat het economisch beleidskader van de EU versterkt werd, maar hiervoor wordt de prijs betaald van een meer complexe bestuursstructuur van de Eurozone en de EU als geheel. Reeds in het Verdrag van Maastricht werd een onderscheid gemaakt tussen euro- en andere lidstaten. In de loop der jaren werden zowel delen van het economisch bestuur van de hele EU als van de eurozone versterkt, maar die van de eurozone evolueerden sneller. Ook het voorliggend Verdrag hanteert dit onderscheid tussen eurolanden en niet-eurolanden. Toch zet het Verdrag ook een stap weg van dit onderscheid. Het laat namelijk toe dat niet-eurolanden reeds voor hun toetreding tot de eurozone bepalingen van het Verdrag onderschrijven en toepassen (“opt-in”).²⁸ Daarnaast staat het door middel van artikel 15 open voor toetreding van andere EU-lidstaten dan de verdragspartijen. Dit laat toe dat (afhankelijk van politieke ontwikkelingen) het Verenigd Koninkrijk, Tsjechië en nieuwe EU-lidstaten zich aansluiten bij het Verdrag.

De verschillende profielen van de verdragspartijen kunnen echter ook van invloed zijn op de houding die ze aannemen bij de tenuitvoerlegging van het Verdrag. In de eerste plaats omwille van de variaties binnen de groep eurolanden en niet-eurolanden. Ze kunnen een andere houding aannemen al naargelang hun aspiraties om al dan niet tot de eurozone te willen toetreden: niet-eurolanden die niet willen toetreden, willen vooral de spillover effecten op de EU als geheel beperken, kandidaat-eurolanden daarentegen willen vooral vermijden dat de toetredingsvoorwaarden verzaamd worden. Bovendien verschillen de leden van de twee categorieën ook inzake hun juridisch, economisch en politiek systeem.²⁹

Hoewel er wordt geprobeerd om consistentie tussen nieuwe (intergouvernementele) afspraken inzake economisch bestuur en het EU-kader te verzekeren, hebben de variabele configuraties van lidstaten die samenwerken de complexiteit van het systeem verhoogd. Tevens maakt de variabele geometrie het moeilijk om de transparantie en coherentie van onderhandelingen over de toekomst van het economisch bestuur te vrijwaren.

²⁷ De gehanteerde techniek, nl. het sluiten van een volkenrechtelijk verdrag tussen een aantal (d.w.z. niet alle) EU-lidstaten onder elkaar waarbij EU-instellingen nieuwe bevoegdheden krijgen, is fundamenteel verschillend van eerder gebruikte constructies, zoals bij het Verdrag van Maastricht (“opt-out” van Verenigd Koninkrijk en Denemarken m.b.t. de derde fase van EMU, waarbij de EMU volledig geïntegreerd is binnen het EU-institutionele kader); de “opt-in”-constructie van de Overeenkomst betreffende sociale politiek, waarbij 11 (later 14) van de 12 (later 15) lidstaten door een door alle lidstaten goedgekeurd Protocol betreffende de sociale politiek gemachtigd werden om de instellingen, procedures en regelingen van het EG-Verdrag te “lenen”; zie W. DEVROE en J. WOUTERS, *De Europese Unie. Het Verdrag van Maastricht en zijn uitvoering: analyse en perspectieven*, Leuven, Peeters, 1996, p. 450-455, nrs. 511-515 resp. p. 464-473, nrs. 525-537; de voornoemde “opt-in” constructie werd afgevoerd bij het Verdrag van Amsterdam, dat de bepalingen van de Overeenkomst betreffende sociale politiek integreerde in het verdragskader, of bij de Schengen-Akkoorden, welke zich tot vóór het Verdrag van Amsterdam volledig buiten de EU-instellingen situeerden (en aan deze laatste geen bevoegdheden toekenden).

²⁸ J. PISANI-FERRY, A. SAPIR en G. B. WOLFF, “The messy rebuilding of Europe”, in *Bruegel policy brief*, (2012), 1, p. 4.

²⁹ J. PISANI-FERRY, A. SAPIR en G. B. WOLFF, “The changing governance of the euro area: Challenges for the relationship between EU countries” in *Bruegel paper*, 2012, p. 2.

Bovendien kan de toenemende economische beleidscoördinatie controverser uitlokken, omdat het economisch beleid zaak is van de 27 lidstaten, maar vele ECOFIN³⁰-beslissingen reeds voorafgaandelijk in de Eurogroep aan bod kwamen.³¹

4.2.4. Spanning supranationaal-intergouvernementeel

De in 4.2.3. besproken variabele geometrie heeft ook implicaties voor het beslissings- en beheersproces en de wijze waarop de EU-instellingen hun rol kunnen vervullen. Het economisch bestuur werd niet alleen meer complex door verschillende stemregels en de betrokkenheid van verschillende lidstaten, ook de EU-instellingen zijn op verschillende manieren betrokken. Voor sommige aspecten van het bestuur, zoals het Europees Semester³², doen de Europese Commissie, de Raad en het Europees Parlement aanbevelingen inzake het begrotingsbeleid en nationale hervormingsprogramma's. Op andere aspecten is het beslissingsproces verschoven naar de staats- en regeringsleiders. De Raden betreuren dit als afwijking van de communautaire methode, maar beseffen dat in bepaalde gevallen een sterk signaal van de staats- en regeringsleiders zelf nodig is. Ook het Verdrag zelf heeft zowel intergouvernementele als supranationale aspecten. Het is een volkenrechtelijk verdrag, dat tussen een aantal lidstaten buiten het EU-kader tot stand is gekomen, maar desondanks de rol van een aantal EU-instellingen versterkt, zoals deze van de Europese Commissie (aangezien haar aanbevelingen slechts met een omgekeerde gekwalificeerde meerderheid verworpen kunnen worden door de Raad) en van het Hof van Justitie (zie *supra*, 2.).

4.3. Implicaties voor de intern-Belgische en Vlaamse tenuitvoerlegging van het Verdrag

4.3.1. Betrokkenheid van de Vlaamse Regering bij het Europees economisch bestuur

4.3.1.1. Betrokkenheid bij de Europese Raad

De Raden herhalen hun oproep uit hun gezamenlijk advies over het Stabiliteitsmechanisme voor de euro om, gezien de impact van de beslissingen van de Europese Raad op de Vlaamse economische en financiële stabiliteit, intra-Belgisch de actieve betrokkenheid van de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement bij de voorbereiding van de bijeenkomsten van de Europese Raad te vergroten en hierover duidelijke afspraken te maken met de federale overheid.³³ De Raden stellen vast dat hiervan nog geen werk werd gemaakt en sporen de Vlaamse Regering nogmaals aan om van een herziening van het Samenwerkingsakkoord van 1994³⁴ een prioriteit te maken en daarbij rekening te houden met de versterkte rol van de Europese Raad.

Een aanpassing van het Samenwerkingsakkoord in die zin moet toelaten dat Vlaanderen vroeger en op een meer structurele manier betrokken wordt bij de onderhandelingen in de Europese Raad.

³⁰ Formatie van de Raad van de EU met de ministers van Financiën van de lidstaten.

³¹ J. PISANI-FERRY, A. SAPIR en G. B. WOLFF, "The messy rebuilding of Europe", *o.c.*, p. 4.

³² Voor meer info, zie: http://ec.europa.eu/europe2020/reaching-the-goals/monitoring-progress/index_nl.htm.

³³ SARIV en SERV, *Het stabiliteitsmechanisme voor de euro, Advies 2011/19*, 14 september 2011, 3.

³⁴ Samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994 tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten, met betrekking tot de vertegenwoordiging van het Koninkrijk België in de Ministerraad van de Europese Unie, *B.S.* 17 november 1994.

4.3.1.2. Betrokkenheid bij ECOFIN

Gezien het belang van de Raad van de Europese Unie, en in het bijzonder de ECOFIN-formatie, in het dagdagelijks economisch bestuur van de EU, herhaalt de SARiV zijn oproep tot aanpassing van het Samenwerkingsakkoord van 1994, in het bijzonder m.b.t. de indeling in raads categorieën.³⁵ De ECOFIN-formatie hoort immers volgens het Samenwerkingsakkoord tot categorie I, waardoor uitsluitend de federale overheid belast is met de opvolging van de samenkomsten en de Belgische standpuntbepaling. In het bijzonder in het licht van de 6de staatshervorming en de goedkeuring van de nieuwe financieringswet - waardoor het budgettaire zwaartepunt in ons land verschuift van de federale overheid naar de deelstaten - moeten de deelstaten een grotere rol opnemen in de Europese besluitvorming binnen de ECOFIN-formatie.

4.3.1.3. Het gemengd karakter van Europese financieel-economische verdragen

Gelet op de samenhang van het Verdrag met het Verdrag tot instelling van het Europees Stabiliteitsmechanisme³⁶ (hierna: “ESM”) wensen de Raden een opmerking te formuleren m.b.t. het gemengd karakter van Europese financieel-economische verdragen. De Raad van State merkte in zijn advies³⁷ op dat er aanleiding was om het ESM-Verdrag gemengd te verklaren. De federale overheid beschouwde het ESM-Verdrag echter als niet-gemengd. Hierdoor wordt de betrokkenheid van de deelstaten beperkt. De Raden sporen de Vlaamse Regering ertoe aan er op toe te zien dat zulke verdragen steeds voorgelegd worden voor analyse aan de Werkgroep Gemengde Verdragen om zo haar inbreng te verzekeren.

4.3.1.4. De gouden regel in een federale structuur

Het inschrijven van de Europese begrotingsregels in het Belgisch regelgevend kader zoals voorzien in artikel 3, paragraaf 2, van het Verdrag vergt een duidelijk afsprakenkader tussen entiteit I (federale overheid en sociale zekerheid) en entiteit II (gemeenschappen, gewesten en lokale overheden) met betrekking tot de vertaling van de Belgische MTO naar de deelenheden.

De Raden vragen tevens aandacht voor de implicaties van de intern-Belgische tenuitvoerlegging van de gouden regel voor de lokale overheden. Zij worden ook gevat door regels en programma's in het kader van het economisch bestuur van de eurozone.³⁸ Dit beperkt hun autonomie voor het uittekenen van hun begrotingstraject en hun investeringspatroon, terwijl zij weinig mogelijkheden hebben om een inbreng te doen in het Europese beslissingsproces rond economisch bestuur.

Ook voor de intern-Belgische regeling van de boetes voorzien in artikel 8 (0,1% van het bbp) moeten afspraken gemaakt worden. De minister-president gaf op 7 februari 2012 aan dat daarover nog geen concrete afspraken werden gemaakt.³⁹ Hij verwees wel naar artikel 16, paragraaf 3, van de Bijzondere Wet tot Hervorming der Instellingen, dat stipuleert dat de staat de kosten van het niet-nakomen van een internationale of supranationale verplichting door een gemeenschap of gewest

³⁵ SARiV, *Bijdrage aan de beleidsnota: Naar een geïntegreerd en geïnspireerd internationaal beleid voor Vlaanderen*, Brussel, 2009, 5.

³⁶ Ondertekend te Brussel op 2 februari 2012. [<http://www.european-council.europa.eu/eurozone-governance/esm-treaty-signature?lang=nl>]

³⁷ AFDELING WETGEVING VAN DE RAAD VAN STATE, *Advies 51.151/VR*, 3 april 2012.

³⁸ Zie voor meer info: H. VANDERBORGHT, *Europa: Budgettaire gouvernance (of budgettaire gouvernante ?) Impact op de regionale overheden*, Presentatie VLEVA Big Brother Europa, 09.05.2012. [http://www.vleva.eu/sites/www.vleva.eu/files/events/bijlages/vanderborght_hedwig.pdf]

³⁹ *Vr. en Antw.* Vlaams Parlement 2011-2012, 7 februari 2012, 8-10 (Vr. nr. 991 VAN OVERMEIRE).

kan verhalen op de betrokken gemeenschap of gewest.⁴⁰ Welke parameters zullen worden gebruikt om een Europese boete te verdelen over de entiteiten? Zal de federale overheid overgaan tot het inhouden van dotaties aan de deelstaten? Zullen de deelstaten de verantwoordelijkheid opnemen voor de lokale besturen? Wordt dit in rekening gebracht bij de verdeling van de middelen van het gemeentefonds? De Raden vinden het aangewezen om hierover afspraken te maken tussen alle overheden vooraleer de problemen zich stellen.

Ook over de installatie van het automatisch correctiemechanisme en de onafhankelijke instantie die toezicht moet houden op de naleving van de gouden regel dienen de nodige afspraken gemaakt te worden tussen de verschillende entiteiten. De Hoger Raad van Financiën ziet voor zichzelf een mogelijke rol weggelegd inzake dit toezicht.⁴¹

De Raden merken ten slotte op dat de drie Vlaamse meerderheidspartijen in het Vlaams Handvest een nog strenger begrotingsbeleid voorstaan dan de gouden regel van het Verdrag, waarbij bovendien geen ruimte wordt gelaten om een structurele begrotingsnorm te hanteren zoals momenteel van kracht ingevolge het SGP. Artikel 116 van het Handvest bepaalt namelijk: *“De Vlaamse begroting wordt principieel zowel initieel als na controle minstens in evenwicht ingediend. Bijzondere regelingen kunnen door de decreetgever voorzien worden in geval van uitzonderlijke negatieve conjuncturele ontwikkelingen, evenals voor noodsituaties die aan de controle van de overheid ontsnappen en die de financiële situatie op een zeer negatieve wijze beïnvloeden. Deze bijzondere regelingen moeten vergezeld gaan van een concreet voorstel om binnen een adequate tijdslimiet terug tot een begrotingsevenwicht te komen.”*⁴² De Raden stellen daarom voor om dit artikel aan te passen om in overeenstemming te zijn met het structureel begrotingsbeleid zoals uitgewerkt op Europees niveau. Gelet op de bemerkingen uit hoofdstuk 4.1 vinden de Raden het niet wenselijk dat de Vlaamse begrotingsregel strenger zou zijn dan de gouden regel.

4.3.2. Betrokkenheid van het Vlaams Parlement bij de tenuitvoerlegging van het Verdrag

Artikel 3 voorziet in respect voor de prerogatieven van de nationale parlementen m.b.t. het correctiemechanisme (zie supra, 3.). België heeft per brief een verklaring neergelegd inzake de nationale parlementen, vergelijkbaar met Verklaring 51 bij het Verdrag van Lissabon.⁴³

Dit geldt ook voor de betrokkenheid van het Vlaams Parlement bij de in artikel 13 voorziene mogelijkheid tot oprichting van een conferentie van vertegenwoordigers van het Europees Parlement en de nationale parlementen om het begrotingsbeleid en andere kwesties die vallen onder het Verdrag te bespreken. De Raden pleiten ervoor om zo snel mogelijk afspraken te maken om deze conferentie samen te stellen en zo de democratische legitimiteit van het Verdrag te versterken. Zij vragen, in navolging van Europese experts⁴⁴, zich wel af of de nationale parlementen van de lidstaten bereid zullen zijn om hun nationale begrotingen met het Europees Parlement te

⁴⁰ Bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen (B.W.H.I.), B.S., 15 augustus 1980, 9434.

⁴¹ HOGE RAAD VAN FINANCIËN, *Advies Begrotingstraject voor het Stabiliteitsprogramma 2012-2015*, Brussel, 2012, 19. [http://www.docufin.fgov.be/intersalgn/hrfcsf/adviezen/PDF/HRF_fin_advies_201203.pdf]

⁴² Voor de volledige tekst van het Handvest, zie:

docs.vlaamsparlement.be/docs/biblio/opendigibib/monografie/2012/280_handvest_voor_vlaanderen_20120524.pdf.

⁴³ De tekst van de verklaring luidt: *“België verduidelijkt dat, overeenkomstig zijn grondwettelijk recht, zowel de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat van het federaal Parlement als de parlementaire vergaderingen van de Gemeenschappen en Gewesten, in het kader van hun bevoegdheden, optreden als componenten van het nationaal Parlement zoals bedoeld door het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de economische en monetaire unie.”*

⁴⁴ A. KOCHAROV (Red.), o.c., p. 14.

bespreken. Zij merken hierbij op dat er wel een draagvlak in die zin bestaat bij de Europese bevolking. 65% is voor voorafgaande consultaties tussen de Europese en nationale instellingen bij de opmaak van de begroting. Er is wel een groot verschil tussen de eurolanden (70%) en niet-eurolanden (56%).⁴⁵

⁴⁵ EUROPEES PARLEMENT, *o.c.*

5. CONCLUSIE

Met het Verdrag willen de verdragspartijen in de huidige onzekere economische context van de EU de houdbaarheid van de overheidsfinanciën op termijn beter garanderen en een sterk signaal geven aan de economische actoren. De Raden onderschrijven de doelstelling van het Verdrag om de economische pijler van de Economische en Monetaire Unie te versterken door regels vast te stellen voor meer begrotingsdiscipline, meer coördinatie van het economisch beleid en een beter bestuur van de eurozone om zo bij te dragen aan de doelstellingen van de EU inzake groei, werkgelegenheid, concurrentievermogen en sociale samenhang.

Het Verdrag houdt, in het bijzonder door de introductie van een nieuwe gouden regel en het vereiste die in te schrijven in het nationaal recht middels bindende en permanente, bij voorkeur constitutionele bepalingen, een verstrenging in ten opzichte van het “*six-pack*”. De Raden benadrukken de noodzaak van een goede balans tussen begrotingsstrengheid en groeiondersteuning. Ze menen dat indien de schuldgraad reeds voldoende laag is (60%) én het land zich in een gezonde economische situatie bevindt én het risico op ontsparing van de begroting op lange termijn zeer beperkt is, het huidige SGP zoals aangepast door het six-pack voldoende streng is.

De Raden zien tevens de mogelijkheid om de bepalingen van het Verdrag te evalueren en eventueel bij te sturen bij de toekomstige integratie ervan in het EU-kader (o.b.v. artikel 16). De Raden benadrukken in elk geval dat de weg uit de crisis volgens hen zal lopen via een sterkere Europese politieke en economische integratie.

Daarnaast pleiten de Raden ervoor om snel intern-Belgische afspraken te maken over de betrokkenheid van de deelstaten bij het economisch bestuur van de Europese Unie en de tenuitvoerlegging van het Verdrag in het bijzonder.

De SARiV zal dit dossier verder nauwgezet opvolgen, in het bijzonder in het kader van zijn initiatief om samen met de Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken (VLABEST), het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap (VLEVA) en de Steunpunten een studiereeks omtrent de meerlagige bestuurscontext en de Europeanisering van de Vlaamse, provinciale en lokale bestuursniveaus te organiseren.

Hoogachtend,

Namens de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen,

(getekend)

Prof. Dr. Jan Wouters
Voorzitter SARiV

(getekend)

Freddy Evens
Secretaris SARiV

Namens de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen,

(getekend)

Karel Van Eetvelt
Voorzitter

(getekend)

Pieter Kerremans
Administrateur-generaal

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE afdeling Wetgeving

advies 51.921/VR
van 18 september 2012

over

een voorontwerp van decreet ‘tot instemming met het verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de Economische en Monetaire Unie tussen het Koninkrijk België, de Republiek Bulgarije, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, de Republiek Estland, Ierland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje, de Franse Republiek, de Italiaanse Republiek, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, het Groothertogdom Luxemburg, Hongarije, Malta, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Oostenrijk, de Republiek Polen, de Portugese Republiek, Roemenië, de Republiek Slovenië, de Slowaakse Republiek, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden, de notulen en de verklaringen, ondertekend in Brussel op 2 maart 2012’

Op 31 juli 2012 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid verzocht binnen een termijn van 30 dagen, verlengd tot 5 oktober 2012¹, en nogmaals verlengd tot 22 oktober 2012² een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘tot instemming met het verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de Economische en Monetaire Unie tussen het Koninkrijk België, de Republiek Bulgarije, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, de Republiek Estland, Ierland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje, de Franse Republiek, de Italiaanse Republiek, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, het Groothertogdom Luxemburg, Hongarije, Malta, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Oostenrijk, de Republiek Polen, de Portugese Republiek, Roemenië, de Republiek Slovenië, de Slowaakse Republiek, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden, de notulen en de verklaringen, ondertekend in Brussel op 2 maart 2012’.

Het ontwerp is door de verenigde kamers onderzocht op 18 september 2012. De verenigde kamers waren samengesteld uit Marnix VAN DAMME en Yves KREINS, kamervoorzitters, Jo BAERT, Pierre VANDERNOOT, Martine BAGUET en Wilfried VAN VAERENBERGH, staatsraden, Michel TISON, Lieven DENYS, Yves DE CORDT en Jacques ENGELBERT, assessoren, en Wim GEURTS en Anne-Catherine VAN GEERSDAELE, griffiers.

De verslagen werden uitgebracht door Wanda VOGEL, eerste auditeur, Frédéric VANNESTE, auditeur, en Tim CORTHAUT, adjunct-auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 18 december 2012.

*

¹ Bij e-mail van 10 augustus 2012.

² Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat de termijn van dertig dagen verlengd wordt tot vijfenveertig dagen in het geval waarin het advies gegeven wordt door de verenigde kamers met toepassing van artikel 85bis.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich beperkt tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN DECREET

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt ertoe instemming te verlenen met het ‘verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de Economische en Monetaire Unie tussen het Koninkrijk België, de Republiek Bulgarije, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, de Republiek Estland, Ierland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje, de Franse Republiek, de Italiaanse Republiek, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, het Groothertogdom Luxemburg, Hongarije, Malta, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Oostenrijk, de Republiek Polen, de Portugese Republiek, Roemenië, de Republiek Slovenië, de Slowaakse Republiek, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden’, de notulen en de verklaringen, ondertekend te Brussel op 2 maart 2012.

ALGEMENE OPMERKINGEN

3. Wanneer de afdeling Wetgeving van de Raad van State om advies wordt verzocht over een voorontwerp van wet houdende instemming met een verdrag, betreft haar onderzoek, overeenkomstig haar vaste praktijk, hoofdzakelijk de verenigbaarheid van het verdrag met de Grondwet of met andere rechtsnormen die boven de wet, het decreet of de ordonnantie staan. Voorts worden in voorkomend geval vormelijke aangelegenheden onderzocht in verband met de totstandkoming van het verdrag of kwesties die betrekking hebben op de gevolgen die het verdrag kan meebrengen voor de interne rechtsorde.²⁻³

Het is binnen die beperkingen dat dit advies wordt gegeven.

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat wordt onder “rechtsgrond” de conformiteit met hogere rechtsnormen verstaan.

² J. MASQUELIN, *Le droit des traités dans l'ordre juridique et dans la pratique diplomatique belges*, Brussel, Bruylant, 1980, nr. 191.

³ Zie, in die zin, inz. advies 27.250/1 van 29 januari 1998 over een ontwerp van wet ‘houdende instemming met het Verdrag van Amsterdam houdende wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie, de Verdragen tot oprichting van de Europese Gemeenschappen en sommige bijbehorende Akten, Bijlage, Protocolen A, B, C en D, en Slotakte, gedaan te Amsterdam op 2 oktober 1997’ (*Parl.St.* Senaat 1997-98, nr. 903/1); advies 37.954/AV, 37.970/AV, 37.977/AV en 37.978/AV gegeven op 15 februari 2005 over voorontwerpen van decreet, ordonnanties en wet ‘houdende instemming met het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa, en met de Slotakte, gedaan te Rome op 29 oktober 2004’ (*Parl.St.* Senaat 2004-05, nr. 1091/1, nr. 3, 526 e.v.); advies 44.028/AV, op 29 januari 2008 gegeven over een voorontwerp dat ontstaan heeft gegeven aan de wet van 19 juni 2008 ‘houdende instemming met het Verdrag van Lissabon tot wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met de Slotakte, gedaan te Lissabon op 13 december 2007’ (*Parl.St.* Senaat 2007-08, nr. 4-568/1, 334 e.v.).

4.1. De verenigbaarheid met de Grondwet van het verdrag waarvan de instemming wordt beoogd, wordt onderzocht op basis van de volgende overwegingen, enerzijds betreffende de grondwettelijke beginselen die de onderlinge verhouding van de Belgische en de internationale of supranationale rechtsorde regelen (punt 4.2, *infra*) en anderzijds betreffende de verhoudingen tot de rechtsorde van de Europese Unie die het verdrag invoert (punt 4.3, *infra*).

4.2. Voor zover de bepalingen van een verdrag onverenigbaar zijn met de Grondwet, heeft de Raad van State steeds geoordeeld dat een instemming met het verdrag in principe slechts mogelijk is na een voorafgaande herziening van de desbetreffende bepalingen van de Grondwet.⁴

Er dient evenwel rekening te worden gehouden met artikel 34 van de Grondwet, dat als volgt luidt:

“De uitoefening van bepaalde machten kan door een verdrag of door een wet worden opgedragen aan volkenrechtelijke instellingen.”

Krachtens deze bepaling is het in afwijking van artikel 33, tweede lid, van de Grondwet mogelijk de uitoefening van “bepaalde” bevoegdheden die door of krachtens de Grondwet toekomen aan de organen van de federale overheid, de gemeenschappen of de gewesten, bij verdrag of bij wet over te dragen aan volkenrechtelijke instellingen.

Deze bepaling voorziet tevens in de mogelijkheid dat een verdrag een samenwerking tussen het Koninkrijk België en andere landen tot stand brengt, waardoor, zonder dat aldus noodzakelijkerwijs “instellingen” in het leven worden geroepen, regelingen worden opgezet om ervoor te zorgen dat de verbintenissen die door de verdragsluitende partijen zijn aangegaan, worden nagekomen. Zulks is *a fortiori* het geval wanneer deze regelingen aanleunen bij de regelingen die zijn ontstaan in volkenrechtelijke instellingen, zoals bijvoorbeeld de instellingen van de Europese Unie.

Verdragen die dergelijke bevoegdheidsoverdrachten of een dergelijke samenwerking regelen, nopen om die enkele reden dus niet tot een grondwetsherziening.

4.3. Daarbij komt dat bij het lezen van het voorliggende verdrag rekening moet worden gehouden met de samenhang ervan met het recht van de Europese Unie zoals dat met name voortvloeit uit het Verdrag betreffende de Europese Unie en uit het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

Alhoewel het verdrag zich niet aandient als een wijziging van deze twee instrumenten maar als een intergouvernementeel verdrag gesloten tussen vijftientig van de zevenentwintig leden van de Europese Unie, is het zo opgevat dat het gebruik maakt van meerdere materiële regels die er hun oorsprong aan ontleen, inzonderheid de regels betreffende het economisch beleid van de Unie [artikelen 120 tot 126, hoofdstuk 1 (“Economisch beleid”) van titel VIII (“Economisch en monetair beleid”) van Deel 3 (“Het beleid en intern optreden van de Unie”) van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie], en van bepaalde beleidsinstrumenten die aan instellingen van de Europese Unie worden toevertrouwd, bijvoorbeeld de bevoegdheden die bij de voornoemde artikelen 120 tot 126 en bij artikel 136 van

⁴ Zie het voornoemde advies 44.028/AV van 29 januari 2008, nr. 9, en de geciteerde rechtspraak.

hetzelfde Verdrag worden toegekend aan de Raad van de Unie [hoofdstuk 4 (“Specifieke bepalingen voor de lidstaten die de euro als munt hebben”) van de voornoemde titel VIII].

Dit alles vloeit voort uit de strekking zelf van het verdrag die erin bestaat het Europese beleid dat samenhangt met het bestaan van de euro, te versterken. Deze strekking wordt op transversale wijze tot uiting gebracht door het geheel van de bepalingen van het verdrag, maar ook, meer specifiek, door de volgende bepalingen die hier bij wijze van voorbeeld worden vermeld:

- artikel 1, lid 1, van het verdrag, waarin wordt aangegeven dat de verdragsluitende partijen zich “als lidstaten van de Europese Unie” ertoe verbinden “de economische pijler van de economische (...) unie te versterken” door verschillende regels vast te stellen teneinde “bij [te] dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de Europese Unie” op meerdere domeinen;

- artikel 2 dat luidt als volgt:

“1. Dit Verdrag wordt door de verdragsluitende partijen toegepast en uitgelegd overeenkomstig de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrondvest, met name artikel 4, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, en het recht van de Europese Unie, met inbegrip van het procedurerecht wanneer secundaire wetgeving moet worden vastgesteld.

2. Dit Verdrag is van toepassing voor zover het verenigbaar is met de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrondvest en met het recht van de Europese Unie. Het doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de Unie om te handelen op het gebied van de economische unie.”;

- betreffende de verbintenissen inzake de vermindering van de verhouding tussen de algemene overheidsschuld en het bruto binnenlands product van de betrokken landen, de verwijzing in artikel 4 van het verdrag naar het aan de verdragen van de Europese Unie gehechte protocol nr. 12 ‘betreffende de procedure bij buitensporige tekorten’, naar verordening 1467/97 van de Raad van 7 juli 1997 ‘over de bespoediging en verduidelijking van de tenuitvoerlegging van de procedure bij buitensporige tekorten’, als gewijzigd bij verordening 1177/2011 van de Raad van 8 november 2011, en naar de procedures waarmee de Commissie en de Raad bij artikel 126 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie zijn belast;

- betreffende het instellen van “budgettair[e] en economisch[e] partnerschapsprogramma[’s]” die moeten zorgen voor “een effectieve en duurzame correctie van [het] buitensporige tekort” van de betrokken landen, de verwijzing in artikel 5 naar het “recht van de Europese Unie”, inclusief de “bestaande toezichtsprocedures uit hoofde van het stabiliteits- en groeipact” waarbij met name de Commissie en de Raad betrokken zijn;

- de in artikel 6 geformuleerde verbintenis die de landen aangaan om “hun plannen tot uitgifte van nationaal schuldpapier vooraf aan de Raad van de Europese Unie en aan de Europese Commissie [te melden]”;

- de in artikel 7 geformuleerde verbintenis die de landen aangaan om “[m]et volledige inachtneming van de procedurevoorschriften van de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrondvest” steun te verlenen aan “voorstellen of aanbevelingen van de Europese

Commissie wanneer zij van mening is dat een lidstaat van de Europese Unie die de euro als munt heeft, niet aan het tekort-criterium voldoet in het kader van een buitensporigtekortprocedure”;

- het verband dat wordt gelegd tussen artikel 8, betreffende de eventuele aanhangigmaking bij het Hof van Justitie van de Europese Unie indien een land artikel 3, lid 2, van het verdrag niet heeft nageleefd, en artikel 273 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie dat aan dit Hof de bevoegdheid verleent om uitspraak te doen krachtens een arbitragebeding (artikel 3, lid 2, van het verdrag, dat aan de orde is in punt 7, *infra*, betreft de opneming in ieder nationaal recht van “bindende en permanente, bij voorkeur constitutionele, bepalingen of door andere garanties voor de volledige inachtneming en naleving ervan gedurende de nationale begrotingsprocessen”, welke bepalingen de regels van het begrotingspact, geformuleerd in lid 1 van hetzelfde artikel 3, opnemen);

- de in artikel 9 geformuleerde verbintenis die de verdragsluitende partijen aangaan om, “[v]oortbouwend op de coördinatie van het economisch beleid als bepaald in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie”, “zich gezamenlijk in te zetten voor een economisch beleid dat [met name] de goede werking van de economische en monetaire unie (...) bevordert”;

- de in artikel 10 geformuleerde aankondiging dat “[o]vereenkomstig de voorschriften van de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrondvest” actief gebruikgemaakt wordt van maatregelen “als bepaald in artikel 136 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en van nauwere samenwerking, als bepaald in artikel 20 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en in de artikelen 326 tot 334 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, met betrekking tot aangelegenheden die van essentieel belang zijn voor de goede werking van de eurozone, zonder dat de interne markt wordt ondermijnd”;

- de bepaling in artikel 11 luidens welke “[d]e instellingen van de Europese Unie (...) conform het recht van de Europese Unie bij [de] coördinatie [worden] betrokken”;

- in artikel 12: de bepalingen die erin voorzien dat de voorzitter van de Europese Commissie, de voorzitter van de Europese Centrale Bank en in voorkomend geval de voorzitter van de Eurogroep, als bepaald in artikel 137 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en de voorzitter van het Europees Parlement worden uitgenodigd op de “bijeenkomsten van de Eurotop”; de beoogde samenwerking met de voorzitter van de Commissie in functie van “de voorbereiding en de continuïteit van de[ze] bijeenkomsten”, terwijl “[h]et orgaan dat belast wordt met de voorbereiding en de follow-up van de bijeenkomsten van de Eurotop (...) de Eurogroep [is]”; het voornemen om een verslag van deze bijeenkomsten uit te brengen aan het Europees Parlement; het feit dat verdragsluitende partijen die niet de euro als munt hebben en andere lidstaten van de Europese Unie op de hoogte worden gehouden over de voorbereiding en de resultaten van deze bijeenkomsten;

- de verwijzing die artikel 13 maakt naar het “aan de verdragen van de Europese Unie gehechte Protocol (nr. 1) betreffende de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie” betreffende de organisatie door het Europees Parlement en de nationale parlementen van een conferentie van de desbetreffende commissies van deze parlementen;

- de bepaling in artikel 14 betreffende de neerlegging van de akten van bekrachtiging van het verdrag “bij het Secretariaat-generaal van de Raad van de Europese Unie”;
- de bepaling in artikel 15 luidens welke de bekrachtiging van het verdrag openstaat voor “andere lidstaten van de Europese Unie van de verdragsluitende partijen”;
- de aankondiging in artikel 16 dat de inhoud van het verdrag “in het rechtskader van de Europese Unie” zal worden geïntegreerd.

5. Gelet op het bovenstaande dient te worden vastgesteld dat het verdrag, algemeen beschouwd en net zoals de bepalingen van de verdragen tot oprichting van de Europese Unie waarop het steunt, geen aanleiding geeft tot enige opmerking aangaande de verenigbaarheid ervan met de Belgische Grondwet.

6. Wat meer bepaald de verplichtingen betreft die opgelegd worden aan België op basis van regelingen die in overleg met de overige staten die partij zijn bij het voorliggende verdrag en krachtens dat verdrag zouden worden aangenomen, moet ervan uitgegaan worden dat deze krachtens artikel 34 van de Grondwet geldig zijn.

Dat zou ook het geval zijn zelfs indien die regelingen verplichtingen zouden bevatten die problemen opleveren ten aanzien van de Belgische Grondwet.

De algemene vergadering van de Raad van State heeft immers in haar voornoemde advies 44.028/AV van 29 januari 2008 houdende instemming met het Verdrag van Lissabon, haar vroegere adviezen in herinnering gebracht en het volgende gesteld:

“Het opdragen van de uitoefening van bepaalde machten aan volkenrechtelijke instellingen, toegestaan bij artikel 34 van de Grondwet, impliceert noodzakelijk dat deze instellingen autonoom zullen kunnen beslissen over de wijze waarop ze die machten uitoefenen, zonder gebonden te zijn door de bepalingen van de Belgische Grondwet⁵. Dit betekent, in beginsel althans, dat, wanneer, met toepassing van de thans voorliggende verdragen, in de toekomst bijvoorbeeld een verordening of een richtlijn wordt uitgevaardigd, die respectievelijk zelf ingaat tegen de Belgische Grondwet of die de Belgische overheden verplicht tot het stellen van handelingen die tegen de Grondwet ingaan, de Grondwet niet tegen die handelingen van afgeleid Europees recht ingeroepen zal kunnen worden⁶.

⁵ Voetnoot 22 van het genoemde advies : C. Naômé, “Les relations entre le droit international et le droit interne belge après l'arrêt de la Cour d'arbitrage du 16 octobre 1991”, *Rev. dr. int. dr. comp.*, 1994, (blz. 24), blz. 54-55; J.-V. Louis, “La primauté, une valeur relative ?”, *Cah. dr. eur.*, 1995, (blz. 23), blz. 26; H. Bribosia, “Applicabilité directe et primauté des traités internationaux et du droit communautaire”, *R.B.D.I.*, 1996, (blz. 33), blz. 60, nr. 35; R. Ergec, “La consécration jurisprudentielle de la primauté du droit supranational sur la Constitution”, noot onder R.v.St., Orfinger, nr. 62.922, 5 november 1996, *J.T.*, 1997, blz. 256; M. Melchior en P. Vandernoot, “Contrôle de constitutionnalité et droit communautaire dérivé”, *R.B.D.C.*, 1998, (1), blz. 13-14 en 39; zie ook P. Gilliaux, “L'intégration du droit européen selon le Conseil d'État: primauté et efficacité”, in *Le Conseil d'État de Belgique, cinquante ans après sa création*, Brussel, 1999, (blz. 473), blz. 483; P. Vanden Heede en G. Goedertier, “Eindelijk een volwaardig Grondwettelijk Hof? - Een commentaar op de Bijzondere Wet van 9 maart 2003 op het Arbitragehof”, *T.B.P.*, 2003, (blz. 458), blz. 470-471, nr. 33.

⁶ Voetnoot 23 van het genoemde advies: Zie in die zin ook : advies 39.192/3, dat de afdeling wetgeving van de Raad van State op 4 november 2005 heeft gegeven over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 1 mei 2006 houdende herziening van de farmaceutische wetgeving, nr. 46, inzonderheid nr. 46.3 en 46.4 (Parl. St., Kamer, 2005-2006, nr. 51-2189/1, blz. 113 tot 116). In dat advies is vastgesteld dat een richtlijn, in het bijzonder artikel 97

Vanuit grondwettelijk oogpunt gezien, zorgt artikel 34 van de Grondwet voor de verbinding tussen, enerzijds, de voorrang van het Europees recht die voortvloeit uit de aard zelf van het Europees recht, zoals erkend in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen⁷ en ondersteund in de verklaring van de lidstaten nr. 17 die in de Slotakte vervat is, en, anderzijds, de plaats die de Belgische Grondwet in de interne rechtsorde inneemt⁸.⁹

Gelet onder meer op wat hierboven uiteengezet is in punt 4.2, gelden dezelfde bedenkingen voor regelingen die aangenomen zouden worden in overleg met de andere staten die partij zijn bij het voorliggende verdrag en met de Europese instellingen.

van richtlijn 2001/83/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 november 2001 tot vaststelling van een communautair wetboek betreffende geneesmiddelen voor menselijk gebruik, de lidstaten ertoe verplicht preventieve maatregelen inzake vrije meningsuiting te nemen, wat artikel 19 van de Belgische Grondwet niet toestaat. In het advies wordt geoordeeld dat “de omstandigheid dat [...] een richtlijn van de Europese Gemeenschap uitdrukkelijk de lidstaten oplegt een systeem van preventieve maatregelen in te stellen, [...] echter een relevant element [is] bij de beoordeling van de grondwettigheid van de ontworpen bepalingen”. Op basis van artikel 34 van de Grondwet, alsook op basis van de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen naar luid waarvan “beweerde inbreuken op grondrechten zoals die in de Constitutie van een Lid-staat zijn neergelegd of op de beginselen van het constitutioneel bestel van een Lid-staat, aan de rechtsgeldigheid van een handeling der Gemeenschap of aan de werking dier handeling op het grondgebied van die staat niet kunnen afdoen” (HvJ., 17 december 1970, Internationale Handelsgesellschaft GmbH tegen Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel) en op basis van de overweging die hierboven in punt 10 van dit advies in herinnering wordt gebracht, zoals ze vervat was in punt 7 van het advies van 15 februari 2005 over voorontwerpen houdende instemming met het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa, heeft de afdeling wetgeving in dat advies 39.192/3 aangenomen dat, “in de mate dat artikel 97 van de richtlijn 2001/83/EG de lidstaten ertoe verplicht preventieve maatregelen te nemen ten aanzien van reclame voor geneesmiddelen, [...] de Belgische wetgever dergelijke maatregelen [kan] nemen zonder de Grondwet te schenden” (*loc. cit.*).

⁷ Voetnoot 24 van het genoemde advies: H.v.J., Costa, 15 juli 1964, nr. 6/64, *Jur.*, 1964, (1197), 1219; H.v.J., Internationale Handelsgesellschaft, 17 december 1970, nr. 11/70, *Jur.*, 1970, blz. 1125, ov. 3. Zie eveneens, voor andere bevestigingen van de regel dat het beroep op bepalingen van een nationale Grondwet niet mogelijk is om bepalingen van het Gemeenschapsrecht te beperken, H.v.J., Commissie t. Italië, 11 april 1978, nr. 100/77, *Jur.*, 1978, blz. 879, ov. 21; H.v.J., Commissie t. België, 6 mei 1980, nr. 102/79, *Jur.*, 1980, blz. 1473, ov. 15; H.v.J., Commissie t. België, 17 december 1980, nr. 149/79, *Jur.*, 1980, blz. 3881, ov. 19; H.v.J., Commissie t. Luxemburg, 2 juli 1996, nr. C-473/93, *Jur.*, 1996, blz. I-3207, ov. 38.

Voor wat betreft de andere pijlers van het huidige EU-recht, zie o.m. H.v.J., 16 juni 2005, Puppino, C-105/03; K. Lenaerts en T. Corthout, “Of birds and hedges : the role of primacy in invoking norms of EU law”, *European Law Review*, 2006, afl. 3, 287 e.v.

⁸ Voetnoot 25 van het genoemde advies: Het Grondwettelijk Hof heeft zich tot dusver nog niet duidelijk over de verhouding tussen het afgeleid Europees recht en de Belgische Grondwet uitgesproken. De kwestie van de bevoegdheid van het Grondwettelijk Hof ten aanzien van wetgevende handelingen van Belgische overheden, ter uitvoering of ter omzetting van het Europees gemeenschapsrecht, is evenwel ter sprake gekomen in een bijdrage van M. Melchior en L. De Grève, voorzitter en emeritus-voorzitter van het Grondwettelijk Hof, waarin - weliswaar in voorzichtige en algemene bewoordingen - wordt opgemerkt :

“Si le problème était soumis à la Cour, la question de la compétence de celle-ci ne pourrait être tranchée sans tenir compte de l'article 25bis [devenu 34] de la Constitution relatif à l'attribution de pouvoirs déterminés à des institutions de droit international public telles que les Communautés européennes” (“Protection constitutionnelle et protection internationale des droits de l'homme: concurrence ou complémentarité?”), verslag van het Arbitragehof voor de IXe Conferentie van de Europese Grondwettelijke hoven van 10 tot 13 mei 1993, *R.U.D.H.*, 1995, (217), blz. 228, nr. 43).

De stelling dat artikel 34 van de Grondwet ertoe leidt dat de Grondwet niet ingeroepen kan worden tegen bepalingen van het Europees recht, zij het dan in dit geval tegen bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap zelf, zoals geïnterpreteerd door het Hof van Justitie, is uitdrukkelijk bijgevalen door R.v.St., afd. adm., Goosse, nr. 62.921, en Orfinger, nr. 62.922, 5 november 1996, *C.D.P.K.*, 1997, 134, met verslag O. Daurmont; *J.T.*, 1997, 254, met noot R. Ergec.

⁹ Voornoemd advies nr. 44.028/AV van 29 januari 2008, nr. 10.

7.1. Artikel 3 onder titel III “Begrotingspact” van het voorliggende verdrag behoort evenwel nader te worden onderzocht.

7.2.1. In essentie schrijft lid 1 van dit artikel voor dat de verdragsluitende partijen “naast en onverminderd hun verplichtingen uit hoofde van het recht van de Europese Unie”¹⁰ verschillende regels moeten toepassen die betrekking hebben op de hierna vermelde punten en die voortvloeien uit het interne recht op de wijze zoals hierna vermeld in punt 7.2.3.

Wat artikel 3, lid 1, a) tot d), betreft kunnen die regels weergegeven worden als volgt:

a) De begrotingssituatie van hun ‘algemene overheid’ moet “in evenwicht zijn of een overschot vertonen”.¹¹

b) Daartoe moet het jaarlijkse structurele saldo van de ‘algemene overheid’¹² “voldoe[n] aan de landspecifieke middellangetermijndoelstelling, als bepaald in het herziene stabiliteits- en groeipact, met als benedengrens een structureel tekort van 0,5% van het bruto binnenlands product tegen marktprijzen”, en verbinden de staten zich ertoe te zorgen voor een “snelle convergentie naar hun respectieve middellangetermijndoelstelling”, volgens een tijdschema “[voorgesteld door de Europese Commissie] met inachtneming van de landspecifieke houdbaarheidsrisico's”. De vooruitgang in die zin “word[t] geëvalueerd op basis van een algehele beoordeling met het structurele saldo als ijkpunt, die een analyse omvat van de uitgaven ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde, overeenkomstig het herziene stabiliteits- en groeipact”.¹³

De benedengrens van 0,5% waarvan hierboven sprake “kan (...) maximaal oplopen tot een structureel tekort van 1,0% van het bruto binnenlands product tegen marktprijzen” “wanneer de verhouding tussen de algemene overheidsschuld en het bruto binnenlands product tegen marktprijzen aanzienlijk kleiner is dan 60% en wanneer de risico's wat betreft de houdbaarheid op lange termijn van de overheidsfinanciën laag zijn”.¹⁴

c) “De verdragsluitende partijen mogen uitsluitend in de in lid 3, onder b), bepaalde uitzonderlijke omstandigheden tijdelijk afwijken van hun respectieve middellangetermijndoelstelling of van het aanpassingstraject in die richting”.¹⁵

7.2.2. Krachtens artikel 3, lid 1, e), van het verdrag moet “indien significante afwijkingen van de middellangetermijndoelstelling of van het aanpassingstraject in die richting worden

¹⁰ Deze verwijzing bevestigt het verband tussen het verdrag en het recht van de Europese Unie, waarop hierboven onder punt 4.3 is gewezen en dat ook wordt aangetoond door de bepaling van artikel 3, lid 1, eerste alinea, van het verdrag, luidens hetwelk “voor de toepassing van dit artikel (...) de definities [gelden] van artikel 2 van het aan de Verdragen van de Europese Unie gehechte Protocol (nr. 12) betreffende de procedure bij buitensporige tekorten”.

¹¹ Artikel 3, lid 1, a), van het verdrag.

¹² Luidens artikel 3, lid 3, tweede alinea, a), van het verdrag “[betekent] het ‘jaarlijks structureel saldo van de algemene overheid’ het jaarlijks conjunctuurgezuiverde saldo, ongerekend eenmalige en tijdelijke maatregelen”.

¹³ Artikel 3, lid 1, b), van het verdrag.

¹⁴ Artikel 3, lid 1, d), van het verdrag.

¹⁵ Artikel 3, lid 1, c), van het verdrag.

vastgesteld” “automatisch een correctiemechanisme in werking [treden]”, dat “onder meer [inhoudt] dat de betrokken verdragsluitende partij maatregelen dient uit te voeren om de afwijkingen binnen een welbepaalde termijn te corrigeren”.¹⁶

Dat mechanisme, waarin ook moet worden voorzien in het interne recht van iedere verdragsluitende partij op de wijze zoals hierna vermeld in punt 7.2.3, moet daarin worden opgenomen met volstrekte inachtneming van de “prerogatieven van de nationale parlementen”¹⁷ “op basis van door de Europese Commissie voor te stellen gemeenschappelijke beginselen inzake met name de aard, de omvang en het tijdschema voor de corrigerende maatregelen die moeten worden genomen, ook in het geval van uitzonderlijke omstandigheden, en de taak en de onafhankelijkheid van de instellingen die op nationaal niveau verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de naleving van de in lid 1 bedoelde regels”¹⁸.

7.2.3. De regels genoemd in lid 1 van artikel 3 van het verdrag en die hierboven in de punten 7.2.1 en 7.2.2 worden samengevat, moeten “uiterlijk een jaar na de inwerkingtreding van dit Verdrag van kracht [worden] in het nationaal recht van de verdragsluitende partijen”.¹⁹⁻²⁰

Luidens artikel 3, lid 2, eerste zin, kunnen de staten die regels op twee manieren opnemen in hun interne recht:

- “middels bindende en permanente, bij voorkeur constitutionele, bepalingen”; of
- “middels bindende en permanente (...) bepalingen [met] andere garanties voor de volledige inachtneming en naleving ervan gedurende de nationale begrotingsprocessen”.

7.3.1. Aangezien artikel 3, lid 2, eerste zin, van het voorliggende verdrag de werkwijze waarbij de regels genoemd in artikel 3, lid 1, van het verdrag in de Grondwet worden vastgelegd, slechts voorstelt als één van de mogelijkheden die de verdragsluitende staten wordt geboden, ook al wordt vermeld dat die optie de voorkeur geniet, en de wetgever bijgevolg de grondwetgever niet bindt, geeft dat artikel 3, lid 2, ter zake geen aanleiding tot enig grondwettigheidsbezwaar.

Dat geldt des te meer daar de Belgische overheid over de andere optie beschikt, namelijk het aannemen van “bindende en permanente (...) bepalingen [met] andere garanties voor de volledige inachtneming en naleving ervan gedurende de nationale begrotingsprocessen”.

7.3.2. Daarenboven is het eveneens aanvaardbaar dat de Belgische Staat, rekening houdend met de draagwijdte van artikel 34 van de Grondwet, die hiervoor onder de punten 4.2 en 6 in herinnering wordt gebracht, zich ertoe verbindt de “door de Europese Commissie voor te stellen gemeenschappelijke beginselen” in acht te nemen op grond waarvan het in artikel 3,

¹⁶ Artikel 3, lid 1, e), van het verdrag.

¹⁷ Artikel 3, lid 2, derde zin, van het verdrag.

¹⁸ Artikel 3, lid 2, tweede zin, van het verdrag.

¹⁹ Artikel 3, lid 2, eerste zin, van het verdrag.

²⁰ Krachtens artikel 14, lid 2, van het verdrag, treedt dit verdrag in principe in werking op 1 januari 2013 “op voorwaarde dat twaalf verdragsluitende partijen die de euro als munt hebben, hun akte van bekrachtiging hebben nedergelegd, of op de eerste dag van de maand volgende op de nederlegging van de twaalfde akte van bekrachtiging door een verdragsluitende partij die de euro als munt heeft, al naargelang welke van deze dagen eerder valt”.

lid 1, e)²¹, van het verdrag genoemde automatisch correctiemechanisme op nationaal vlak wordt ingesteld.

7.4.1. Er behoort nog te worden bepaald welk instrument van Belgisch recht het meest geschikt is om, overeenkomstig artikel 3, lid 2, van het Verdrag, de “bindende en permanente bepalingen” op te nemen, waarin de in artikel 3, lid 1, van dezelfde bepaling vermelde regels geformuleerd worden.

De keuze van dat instrument hangt grotendeels samen met de door de Belgische overheden te maken opportuniteitskeuze.

Zij dienen in dat verband rekening te houden met het feit dat, wanneer deze bepalingen niet in de Grondwet vervat liggen, het gekozen rechtsinstrument van die aard moet zijn dat het zorgt voor “de volledige inachtneming en naleving” van die regels “gedurende de nationale begrotingsprocessen”, en dit zowel ten aanzien van de federale overheid, als van de gemeenschappen, de gewesten en de ondergeschikte besturen.

Het begrip “algemene overheid” waarvan de begrotingssituatie in principe in evenwicht moet zijn of een overschot moet vertonen, en welk begrip inzonderheid gebezigd wordt in artikel 3, lid 1, a) en b), van het verdrag, of het begrip “tekort”, dient immers uitgelegd te worden in het licht van artikel 2, eerste streepje, van het aan de verdragen van de Europese Unie gehechte Protocol nr. 12, waarnaar verwezen wordt in inzonderheid artikel 3, lid 3, eerste alinea, van het thans voorliggende verdrag; deze bepaling luidt als volgt:

“In artikel 126 van [het] verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en in dit protocol wordt verstaan onder:

- overheid: de algemene overheid, dat wil zeggen de centrale overheid, de regionale of lokale overheid en de fondsen voor sociale zekerheid onder uitsluiting van commerciële transacties, als omschreven in het Europees Stelsel van economische rekeningen”.

7.4.2. Wat meer in het bijzonder de ondergeschikte besturen betreft, dient elk beleidsniveau de noodzakelijke maatregelen te treffen teneinde die lokale overheden op “bindende en permanente” wijze te betrekken bij de inachtneming van de regels bepaald in artikel 3, leden 1 en 2, van het verdrag.

Deze verantwoordelijkheid ressorteert in hoofdzaak onder de bevoegdheid van de gewesten, op grond van de bevoegdheden die hen zijn toevertrouwd inzonderheid krachtens de artikelen 6, § 1, VIII, en 7 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ inzake de ondergeschikte besturen en het toezicht,²² maar ook van de gemeenschappen, op grond van hun bevoegdheden op het vlak van de openbare centra voor

²¹ Zie punt 7.2.2 hiervoor.

²² Deze bepalingen zijn toepasselijk verklaard op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door artikel 4 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 ‘met betrekking tot de Brusselse Instellingen’. Zie eveneens, bijvoorbeeld, de bevoegdheid die artikel 6, § 1, III, 10°, van de voornoemde bijzondere wet van 8 augustus 1980 aan de gewesten opdraagt wat betreft de polders en wateringen.

maatschappelijk welzijn, welke bevoegdheden opgenomen zijn in artikel 5, § 1, II, 2°, van dezelfde bijzondere wet;²³ zij ressorteert eveneens onder de bevoegdheid van de federale overheid inzonderheid op grond van de bevoegdheden die haar verleend worden door de voornoemde bepalingen. Deze verantwoordelijkheid op elk hiervoor vermeld bevoegdheidsniveau kan eveneens worden uitgeoefend op grond van de wetten, decreten en ordonnanties die de ondergeschikte besturen machtigen tot het treffen van uitvoeringsmaatregelen, op grond van artikel 6, § 1, VIII, tweede lid, van de voornoemde bijzondere wet van 8 augustus 1980²⁴ en van artikel 46 van de gewone wet van 9 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’²⁵, en die de financiering daarvan regelen op grond van artikel 6, § 1, VIII, eerste lid, 10°, van de voornoemde bijzondere wet van 8 augustus 1980²⁶, alsook op grond van het specifiek toezicht dat door die bevoegdheidsniveaus wordt uitgeoefend in het kader van hun bevoegdheden op grond van artikel 7, § 1, tweede lid, van dezelfde bijzondere wet²⁷⁻²⁸.

7.4.3. Gelet op hetgeen voorafgaat, laat het zich aanzien dat de verschillende bevoegdheidsniveaus die het federale België vormen, voor de uitvoering van artikel 3, leden 1 en 2, van het thans voorliggende verdrag en voor de aanneming in het Belgisch recht “van bindende en permanente (...) bepalingen” die zorgen voor “de volledige inachtneming en naleving (...) gedurende de nationale begrotingsprocessen” van de regels die vervat zijn in

²³ Deze bepaling is toepasselijk verklaard op de Duitstalige Gemeenschap door artikel 4, § 2, van de wet van 31 december 1983 ‘tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap’ en op de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door artikel 63, eerste lid, van de voornoemde bijzondere wet van 12 januari 1989.

²⁴ Deze bepaling is toepasselijk verklaard op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door artikel 4 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 ‘met betrekking tot de Brusselse Instellingen’. Fundamentele is dat in die bepaling het verband gehuldigd wordt tussen de toekenning van een bevoegdheid aan een bepaald beleidsniveau en de bevoegdheid om opdrachten toe te vertrouwen aan de plaatselijke besturen.

²⁵ Deze bepaling is toepasselijk verklaard op de Duitstalige Gemeenschap door artikel 82 van de voornoemde wet van 31 december 1983 en op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door artikel 4 van de voornoemde bijzondere wet van 12 januari 1989.

²⁶ Deze bepaling is toepasselijk verklaard op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en op de Franse Gemeenschapscommissie door artikel 4 van de voornoemde bijzondere wet van 12 januari 1989. Fundamentele is dat in die bepaling het verband gehuldigd wordt tussen de bevoegdheid om opdrachten toe te vertrouwen aan de plaatselijke besturen en de financiering van die opdrachten. Zie eveneens, in dat verband, artikel 63, tweede lid, van de voornoemde bijzondere wet van 12 januari 1989, wat betreft de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

²⁷ Deze bepaling is toepasselijk verklaard op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door artikel 4 van de voornoemde bijzondere wet van 12 januari 1989. Fundamentele is dat in die bepaling het verband gehuldigd wordt tussen de bevoegdheid om opdrachten toe te vertrouwen aan de plaatselijke besturen en het bijzondere toezicht daarop.

²⁸ In verband met de bevoegdheden van het Waals Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie die naar hen zijn overgeheveld door de Franse Gemeenschap op grond van artikel 138 van de Grondwet, zie artikel 4, 1°, dat gemeenschappelijk is aan het decreet van de Franse Gemeenschap nr. II van 19 juli 1993 ‘tot toekenning van de uitoefening van sommige bevoegdheden van de Franse Gemeenschap aan het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie’, aan het decreet van het Waals Gewest nr. II en aan het decreet van de Franse Gemeenschapscommissie nr. III die beide de datum dragen van 22 juli 1993 en hetzelfde opschrift hebben als het voornoemde decreet van de Franse Gemeenschap van 19 juli 1993. Er behoort eveneens rekening te worden gehouden met de bevoegdheden die door het Waals Gewest zijn overgeheveld naar de Duitstalige Gemeenschap met betrekking tot verschillende materies die ressorteren onder de bevoegdheid van de ondergeschikte besturen, inzonderheid het toezicht op de gemeenten en op meergemeentepolitiezones die uitsluitend gelegen zijn in het Duitse taalgebied, door artikel 1 dat gemeenschappelijk is aan de decreten van 27 mei 2004 van het Waals Gewest en van 1 juni 2004 van de Duitstalige Gemeenschap ‘betreffende de uitoefening door de Duitstalige Gemeenschap van sommige bevoegdheden van het Waalse Gewest inzake de ondergeschikte besturen’.

artikel 3, lid 1, van het verdrag, en waarbij ook rekening gehouden moet kunnen worden met de “gemeenschappelijke beginselen” die zullen worden voorgesteld door de Europese Commissie, zoals bepaald in lid 2, tweede zin, een samenwerkingsakkoord zouden kunnen sluiten op grond van artikel 92*bis* van de voornoemde bijzondere wet van 8 augustus 1980, in welk akkoord eveneens een regeling uitgewerkt zou moeten worden wat betreft de betrokkenheid van de lokale besturen, met inachtneming van de respectieve bevoegdheden van elkeen van de ondertekenaars van zulk een akkoord.²⁹

Er zou eveneens overwogen kunnen worden om deze bevoegdheid toe te vertrouwen aan de federale wetgever die, in voorkomend geval, zou handelen met een bijzondere meerderheid, maar daarvoor zou dan wel een herziening van de Grondwet vereist zijn om hem daartoe te machtigen.

Indien ervoor gekozen zou worden de regels in kwestie, of op zijn minst de kernpunten ervan, in de Grondwet op te nemen, hetgeen behoort tot de beoordelingsbevoegdheid van de Grondwetgever, dient de aandacht gevestigd te worden op het feit dat door de strakheid van zulk een werkwijze, het risico bestaat dat het moeilijker wordt om ook rekening te houden met de gemeenschappelijke beginselen die de Europese Commissie moet voorstellen aan de lidstaten met toepassing van artikel 3, lid 2, tweede zin, van het verdrag, en op grond waarvan het automatisch correctiemechanisme ingesteld moet worden waarvan sprake in deze bepaling en in artikel 3, lid 1, e), gelet inzonderheid op het feit dat deze “gemeenschappelijke beginselen” in de tijd kunnen evolueren, meer bepaald in functie van de fluctuaties van de economische conjunctuur.

7.5. Een laatste kwestie dient nog te worden onderzocht, namelijk de verenigbaarheid van de opname in het Belgisch positief recht van een automatisch correctiemechanisme, zoals bedoeld in artikel 3, lid 1, e), en lid 2, tweede en derde zin, met het beginsel van de jaarperiodiciteit van de begroting vervat in artikel 50, § 1, eerste lid, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 ‘betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten’, dat luidt als volgt:

“Elk Parlement keurt jaarlijks de begroting goed en sluit de rekeningen af.”

Immers, eenmaal het verdrag in werking is getreden, zal de begrotingswetgever zich naar die begrotingsnormen moeten schikken. Zo zal de begrotingssituatie van de algemene overheid in beginsel in evenwicht moeten zijn of een overschot vertonen, wat *deficit spending* in principe uitsluit, en zal de begrotingswetgever het automatisch correctiemechanisme dat met toepassing van het verdrag tot stand gebracht is in acht moeten nemen.

Artikel 50, § 1, eerste lid, van voormelde bijzondere wet van 16 januari 1989 verwoordt het beginsel van de jaarperiodiciteit (of annaliteit) van de begroting en verleent het Parlement de bevoegdheid om de begroting goed te keuren. Het eenjarigheidsbeginsel is niet alleen op de begrotingen van toepassing, doch ook op de rekeningen, op de ontvangsten en op de uitgaven. Dat beginsel houdt echter niet in dat geen beslissingen mogen worden genomen die de grenzen van een begrotingsjaar overschrijden.

²⁹ Zie in dit verband 7.4.2 hiervoor.

De begrotingsnormen die in of volgens het verdrag zijn opgenomen of opgenomen zullen zijn, doen op zich geen afbreuk aan het prerogatief van het Parlement om zich jaarlijks over de begroting uit te spreken en houden evenmin in dat afgeweken dient te worden van het beginsel van de jaarperiodiciteit, ook omdat volgens de bewoordingen van artikel 3, lid 2, derde zin, van het verdrag in het automatisch correctiemechanisme “de prerogatieven van de nationale parlementen ten volle geëerbiedigd” moeten worden.

De verdragsbepalingen doen dan ook geen afbreuk aan artikel 50, § 1, eerste lid, van voormelde bijzondere wet van 16 januari 1989.

8. Uit hetgeen voorafgaat vloeit voort dat, enerzijds, de instemming met het thans voorliggende verdrag geen enkel grondwettigheidsbezwaar of bezwaar met betrekking tot de verenigbaarheid ervan met de voornoemde bijzondere wet van 16 januari 1989 oplevert en dat, anderzijds, onder voorbehoud dat er een andere keuze zou worden gemaakt door de bevoegde overheidsinstanties, namelijk door alle bevoegdheidsniveaus die het federale België vormen, of zelfs door de Grondwetgever, op die bevoegdheidsniveaus uitwerking gegeven kan worden aan het verdrag, in het bijzonder aan artikel 3 ervan, door middel van een samenwerkingsakkoord.

Binnen de perken die vastgesteld zijn voor een onderzoek door de afdeling Wetgeving van de Raad van State van een voorontwerp houdende instemming met een internationaal verdrag, dienen er geen andere opmerkingen te worden geformuleerd.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Wim GEURTS

Marnix VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid en de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Het verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de Economische en Monetaire Unie tussen het Koninkrijk België, de Republiek Bulgarije, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, de Republiek Estland, Ierland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje, de Franse Republiek, de Italiaanse Republiek, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, het Groothertogdom Luxemburg, Hongarije, Malta, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Oostenrijk, de Republiek Polen, de Portugese Republiek, Roemenië, de Republiek Slovenië, de Slowaakse Republiek, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden, de notulen en de verklaringen, ondertekend in Brussel op 2 maart 2012, zullen volkomen gevolg hebben.

Brussel, 9 november 2012.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk,
Ruimtelijke Ordening en Sport,

Philippe MUYTERS

BIJLAGE

VERDRAG INZAKE STABILITEIT, COÖRDINATIE EN BESTUUR
IN DE ECONOMISCHE EN MONETAIRE UNIE TUSSEN
HET KONINKRIJK BELGIË, DE REPUBLIEK BULGARIJE,
HET KONINKRIJK DENEMARKEN, DE BONDSREPUBLIC DUITSLAND,
DE REPUBLIEK ESTLAND, IERLAND, DE HELLEENSE REPUBLIEK,
HET KONINKRIJK SPANJE, DE FRANSE REPUBLIEK, DE ITALIAANSE REPUBLIEK,
DE REPUBLIEK CYPRUS, DE REPUBLIEK LETLAND, DE REPUBLIEK LITOUWEN,
HET GROOTHERTOGDOM LUXEMBURG, HONGARIJE, MALTA,
HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN, DE REPUBLIEK OOSTENRIJK,
DE REPUBLIEK POLEN, DE PORTUGESE REPUBLIEK, ROEMENIË,
DE REPUBLIEK SLOVENIË, DE SLOWAAKSE REPUBLIEK,
DE REPUBLIEK FINLAND EN HET KONINKRIJK ZWEDEN

HET KONINKRIJK BELGIË, DE REPUBLIEK BULGARIJE, HET KONINKRIJK DENEMARKEN, DE BONDSREPUBLIEK DUITSLAND, DE REPUBLIEK ESTLAND, IERLAND, DE HELLEENSE REPUBLIEK, HET KONINKRIJK SPANJE, DE FRANSE REPUBLIEK, DE ITALIAANSE REPUBLIEK, DE REPUBLIEK CYPRUS, DE REPUBLIEK LETLAND, DE REPUBLIEK LITOUWEN, HET GROOTHERTOOGDOM LUXEMBURG, HONGARIJE, MALTA, HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN, DE REPUBLIEK OOSTENRIJK, DE REPUBLIEK POLEN, DE PORTUGESE REPUBLIEK, ROEMENIË, DE REPUBLIEK SLOVENIË, DE SLOWAAKSE REPUBLIEK, DE REPUBLIEK FINLAND EN HET KONINKRIJK ZWEDEN,

hierna "de verdragsluitende partijen" genoemd;

ZICH ERVAN BEWUST dat zij als lidstaten van de Europese Unie de verplichting hebben hun economisch beleid als een aangelegenheid van gemeenschappelijk belang te beschouwen;

VERLANGEND de voorwaarden voor een sterkere economische groei in de Europese Unie te bevorderen en daartoe een steeds nauwere coördinatie van het economisch beleid in de eurozone te ontwikkelen;

VOOR OGEN HOUDEND dat het voor het behoud van de stabiliteit van de eurozone als geheel van essentieel belang is dat regeringen gezonde en houdbare overheidsfinanciën handhaven en voorkomen dat een algemeen overheidstekort buitensporig wordt, en dat daartoe specifieke voorschriften moeten worden ingesteld, onder andere een "regel inzake begrotingsevenwicht" en een automatisch mechanisme voor corrigerende maatregelen;

ZICH BEWUST van de noodzaak ervoor te zorgen dat hun algemene overheidstekort niet groter is dan 3 % van hun bruto binnenlands product tegen marktprijzen en dat hun algemene overheidsschuld niet groter is dan of voldoende daalt naar 60 % van hun bruto binnenlands product tegen marktprijzen;

ERAAN HERINNEREND dat de verdragsluitende partijen als lidstaten van de Europese Unie zich dienen te onthouden van alle maatregelen die de verwezenlijking van de doelstellingen van de Europese Unie in het kader van de economische unie in gevaar kan brengen, met name het accumuleren van schulden buiten de algemene overheidsrekeningen;

VOOR OGEN HOUDEND dat de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten van de eurozone op 9 december 2011 overeenstemming hebben bereikt over een versterkte architectuur voor de economische en monetaire unie, die voortbouwt op de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrondvest en het gemakkelijker maakt uitvoering te geven aan maatregelen op basis van de artikelen 121, 126 en 136 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;

VOOR OGEN HOUDEND dat de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten van de eurozone en van andere lidstaten van de Europese Unie ernaar streven de bepalingen van dit Verdrag zo spoedig mogelijk op te nemen in de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrondvest;

INGENOMEN MET de wetgevingsvoorstellen die de Europese Commissie binnen het kader van de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrondvest op 23 november 2011 voor de eurozone heeft ingediend betreffende de versterking van het economische en budgettaire toezicht op lidstaten die ernstige moeilijkheden ondervinden of dreigen te ondervinden ten aanzien van hun financiële stabiliteit en betreffende gemeenschappelijke voorschriften voor het monitoren en beoordelen van ontwerpbegrotingsplannen en voor het garanderen van de correctie van buitensporige tekorten van de lidstaten, en NOTA NEMEND van het voornemen van de Europese Commissie om bijkomende wetgevingsvoorstellen in te dienen voor de eurozone, met name inzake rapportage vooraf over plannen voor de uitgifte van schuld papier, inzake economische partnerschapsprogramma's die structurele hervormingen aangeven voor lidstaten die zich in een buitensporigtekortprocedure bevinden, en inzake de coördinatie van grote hervormingsplannen van lidstaten met betrekking tot het economisch beleid;

UITING GEVEND aan hun bereidheid om hun steun te verlenen aan de voorstellen die de Europese Commissie ter versterking van het stabiliteits- en groeipact kan indienen door voor de lidstaten die de euro als munt hebben, binnen de grenzen van dit Verdrag een nieuwe marge voor middellange-termijndoelstellingen in te stellen;

ER NOTA VAN NEMEND dat de Europese Commissie bij het evalueren en bewaken van de begrotingsverplichtingen uit hoofde van dit Verdrag zal handelen in het kader van haar bevoegdheden als bepaald in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, in het bijzonder de artikelen 121, 126 en 136;

ER MET NAME NOTA VAN NEMEND dat de toepassing van de "regel inzake begrotings-evenwicht" als beschreven in artikel 3 van dit Verdrag, zal worden bewaakt door voor elke verdragsluitende partij, naargelang het passend is, landspecifieke middellangetermijndoelstellingen en een convergentietijdschema, naargelang het passend is, vast te stellen;

ER NOTA VAN NEMEND dat de middellangetermijndoelstellingen regelmatig dienen te worden bijgewerkt volgens een gezamenlijk overeengekomen methode, waarvan de voornaamste parameters regelmatig moeten worden geëvalueerd en waarbij de risico's van de expliciete en impliciete verplichtingen voor de overheidsfinanciën naar behoren worden weerspiegeld, overeenkomstig de doelstellingen van het stabiliteits- en groeipact;

ER NOTA VAN NEMEND dat de evaluatie of met betrekking tot de middellangetermijndoelstellingen voldoende vooruitgang is geboekt, dient te geschieden op basis van een algehele beoordeling met het structurele saldo als ijkpunt, die een analyse omvat van de uitgaven ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde, sporend met de bepalingen van het recht van de Europese Unie, met name Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid, als gewijzigd bij Verordening (EU) nr. 1175/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 ("het herziene stabiliteits- en groeipact");

ER NOTA VAN NEMEND dat het door de verdragsluitende partijen in te stellen correctiemechanisme als doel moet hebben afwijkingen van de middellangetermijndoelstelling of van het aanpassingstraject te corrigeren, met inbegrip van het gecumuleerde effect daarvan op de dynamiek van de overheidsschuld;

ER NOTA VAN NEMEND dat het Hof van Justitie van de Europese Unie bevoegd dient te zijn, overeenkomstig artikel 273 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, uitspraak te doen over de naleving van de verplichting van de verdragsluitende partijen de "regel inzake begrotingsevenwicht" middels bindende, permanente en bij voorkeur constitutionele bepalingen in hun nationaal rechtssysteem om te zetten;

ERAAN HERINNEREND dat het Hof van Justitie van de Europese Unie overeenkomstig artikel 260 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie bevoegd is een lidstaat van de Europese Unie die een van zijn arresten niet heeft uitgevoerd, de betaling van een forfaitaire som of een dwangsom op te leggen en ERAAN HERINNEREND dat de Europese Commissie criteria heeft vastgesteld voor de bepaling van de in het kader van dat artikel op te leggen forfaitaire som of dwangsom;

ERAAN HERINNEREND dat het vaststellen van maatregelen in het kader van de buitensporig-tekortprocedure van de Europese Unie met betrekking tot lidstaten die de euro als munt hebben wier begrote of feitelijke algemene overheidstekort meer dan 3 % van het bruto binnenlands product bedraagt, moet worden vergemakkelijkt en dat tevens de doelstelling van die procedure, namelijk het aanmoedigen en, zo nodig, dwingen van een lidstaat om een eventueel vastgesteld tekort te verminderen, aanzienlijk moet worden versterkt;

ERAAN HERINNEREND dat de verdragsluitende partijen wier algemene overheidsschuld de referentiewaarde van 60 % overschrijdt, de verplichting hebben die schuld, als benchmark, met gemiddeld een twintigste per jaar te verlagen;

VOOR OGEN HOUDEND dat bij de tenuitvoerlegging van dit Verdrag de specifieke rol van de sociale partners, zoals erkend in het recht of de nationale stelsels van elk van de verdragsluitende partijen, in acht moet worden genomen;

BENADRUKKEND dat geen enkele bepaling van dit Verdrag mag worden uitgelegd als een wijziging, in welke zin ook, van de economische beleidsvoorwaarden waaronder aan een verdragsluitende partij financiële bijstand is verleend in het kader van een stabilisatieprogramma waarbij de Europese Unie, haar lidstaten of het Internationaal Monetair Fonds zijn betrokken;

ER NOTA VAN NEMEND dat het voor de goede werking van de economische en monetaire unie vereist is dat de verdragsluitende partijen zich gezamenlijk inzetten voor een economisch beleid en dat zij daarbij, voortbouwend op de mechanismen van de coördinatie van het economisch beleid, als bepaald in de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrondvest, op alle gebieden die van essentieel belang zijn voor de goede werking van de eurozone, de noodzakelijke acties ondernemen en de noodzakelijke maatregelen treffen;

MET NAME NOTA NEMEND van de wens van de verdragsluitende partijen actiever gebruik te maken van nauwere samenwerking, als bepaald in artikel 20 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en de artikelen 326 tot en met 334 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, zonder dat de interne markt wordt ondermijnd, en van hun wens ten volle een beroep te doen op specifieke maatregelen voor de lidstaten die de euro als munt hebben, uit hoofde van artikel 136 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en op een procedure voor de voorafgaande bespreking en coördinatie onder de verdragsluitende partijen die de euro als munt hebben van alle grote hervormingen van het economisch beleid waarvoor zij plannen hebben, teneinde beste praktijken als benchmark vast te stellen;

HERINNEREND aan het akkoord dat de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten van de eurozone op 26 oktober 2011 hebben bereikt over het verbeteren van het bestuur van de eurozone, onder meer door voortaan ten minste twee Eurotopbijeenkomsten per jaar te houden, die, behalve in uitzonderlijke omstandigheden, onmiddellijk na vergaderingen van de Europese Raad of vergaderingen waaraan alle verdragsluitende partijen die dit Verdrag bekrachtigd hebben deelnemen, belegd moeten worden;

HERINNEREND, daarnaast, aan de goedkeuring door de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten van de eurozone en van andere lidstaten van de Europese Unie op 25 maart 2011 van het Euro Plus-Pact, waarin wordt aangegeven welke kwesties van essentieel belang zijn voor het bevorderen van het concurrentievermogen in de eurozone;

BENADRUKKEND het belang van het Verdrag tot instelling van het Europees Stabiliteitsmechanisme als onderdeel van de algemene strategie ter versterking van de economische en monetaire unie en EROP WIJZEND dat het verlenen van financiële bijstand in het kader van nieuwe programma's uit hoofde van het Europees Stabiliteitsmechanisme vanaf 1 maart 2013 afhankelijk zal zijn van de bekrachtiging van dit Verdrag door de betrokken verdragsluitende partij en, zodra de in artikel 3, lid 2, van dit Verdrag bedoelde overgangsperiode is verstreken, van de naleving van de voorschriften van dat artikel;

ER NOTA VAN NEMEND dat het Koninkrijk België, de Bondsrepubliek Duitsland, de Republiek Estland, Ierland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje, de Franse Republiek, de Italiaanse Republiek, de Republiek Cyprus, het Groothertogdom Luxemburg, Malta, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Oostenrijk, de Portugese Republiek, de Republiek Slovenië, de Slowaakse Republiek en de Republiek Finland verdragsluitende partijen zijn die de euro als munt hebben en dat zij als zodanig door dit Verdrag gebonden zijn vanaf de eerste dag van de maand volgende op de nederlegging van hun akte van bekrachtiging, indien het Verdrag op die datum van kracht is;

ER TEVENS NOTA VAN NEMEND dat de Republiek Bulgarije, het Koninkrijk Denemarken, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, Hongarije, de Republiek Polen, Roemenië en het Koninkrijk Zweden verdragsluitende partijen zijn die, als lidstaten van de Europese Unie, op de datum van ondertekening van dit Verdrag een derogatie of ontheffing van deelname aan de eenheidsmunt hebben en, zolang deze derogatie of ontheffing niet is ingetrokken, uitsluitend gebonden zijn door de bepalingen van de titels III en IV van dit Verdrag waarvan zij bij de nederlegging van hun akte van bekrachtiging of op een latere datum verklaren voornemens te zijn erdoor gebonden te zijn;

ZIJN DE VOLGENDE BEPALINGEN OVEREENGEKOMEN:

TITEL I

DOEL EN TOEPASSINGSGBIED

ARTIKEL 1

1. Met dit Verdrag komen de verdragsluitende partijen als lidstaten van de Europese Unie overeen de economische pijler van de economische en monetaire unie te versterken door een aantal regels vast te stellen ter bevordering van de begrotingsdiscipline door middel van een begrotingspact, ter versterking van de coördinatie van hun economisch beleid en ter verbetering van het bestuur van de eurozone, waardoor wordt bijgedragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de Europese Unie inzake duurzame groei, werkgelegenheid, concurrentievermogen en sociale samenhang.

2. Dit Verdrag is volledig van toepassing op de verdragsluitende partijen die de euro als munt hebben. Het is ook van toepassing op de andere verdragsluitende partijen in de mate en onder de voorwaarden als bepaald in artikel 14.

TITEL II

CONSISTENTIE EN VERHOUDING TOT HET UNIERECHT

ARTIKEL 2

1. Dit Verdrag wordt door de verdragsluitende partijen toegepast en uitgelegd overeenkomstig de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrondvest, met name artikel 4, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, en het recht van de Europese Unie, met inbegrip van het procedure-recht wanneer secundaire wetgeving moet worden vastgesteld.
2. Dit Verdrag is van toepassing voor zover het verenigbaar is met de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrondvest en met het recht van de Europese Unie. Het doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de Unie om te handelen op het gebied van de economische unie.

TITEL III

BEGROTINGSPACT

ARTIKEL 3

1. De verdragsluitende partijen passen de regels in dit lid toe, naast en onverminderd hun verplichtingen uit hoofde van het recht van de Europese Unie/
 - a) de begrotingssituatie van de algemene overheid van een verdragsluitende partij moet in evenwicht zijn of een overschot vertonen;
 - b) aan de regel onder a) wordt geacht te zijn voldaan indien het jaarlijks structureel saldo van de algemene overheid voldoet aan de landspecifieke middellangetermijndoelstelling, als bepaald in het herziene stabiliteits- en groeipact, met als benedengrens een structureel tekort van 0,5 % van het bruto binnenlands product tegen marktprijzen. De verdragsluitende partijen zorgen voor snelle convergentie naar hun respectieve middellangetermijn-doelstelling. Het tijdschema voor deze convergentie zal door de Europese Commissie worden voorgesteld met inachtneming van de landspecifieke houdbaarheidsrisico's. De vooruitgang naar en de naleving van de middellangetermijndoelstelling worden geëvalueerd op basis van een algehele beoordeling met het structurele saldo als ijkpunt, die een analyse omvat van de uitgaven ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde, overeenkomstig het herziene stabiliteits- en groeipact;

- c) de verdragsluitende partijen mogen uitsluitend in de in lid 3, onder b), bepaalde uitzonderlijke omstandigheden tijdelijk afwijken van hun respectieve middellangetermijndoelstelling of van het aanpassingstraject in die richting;
- d) wanneer de verhouding tussen de algemene overheidsschuld en het bruto binnenlands product tegen marktprijzen aanzienlijk kleiner is dan 60 % en wanneer de risico's wat betreft de houdbaarheid op lange termijn van de overheidsfinanciën laag zijn, kan de benedengrens van de onder b) genoemde middellangetermijndoelstelling maximaal oplopen tot een structureel tekort van 1,0 % van het bruto binnenlands product tegen marktprijzen;
- e) indien significante afwijkingen van de middellangetermijndoelstelling of van het aanpassingstraject in die richting worden vastgesteld, treedt automatisch een correctiemechanisme in werking. Dit mechanisme houdt onder meer in dat de betrokken verdragsluitende partij maatregelen dient uit te voeren om de afwijkingen binnen een welbepaalde termijn te corrigeren.

2. De in lid 1 vastgestelde regels worden uiterlijk een jaar na de inwerkingtreding van dit Verdrag van kracht in het nationaal recht van de verdragsluitende partijen middels bindende en permanente, bij voorkeur constitutionele, bepalingen of door andere garanties voor de volledige inachtneming en naleving ervan gedurende de nationale begrotingsprocessen. De verdragsluitende partijen stellen op nationaal niveau het in lid 1, onder e), bedoelde correctiemechanisme in op basis van door de Europese Commissie voor te stellen gemeenschappelijke beginselen inzake met name de aard, de omvang en het tijdschema voor de corrigerende maatregelen die moeten worden genomen, ook in het geval van uitzonderlijke omstandigheden, en de taak en de onafhankelijkheid van de instellingen die op nationaal niveau verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de naleving van de in lid 1 bedoelde regels. In dergelijk correctiemechanisme worden de prerogatieven van de nationale parlementen ten volle geëerbiedigd.

3. Voor de toepassing van dit artikel gelden de definities van artikel 2 van het aan de Verdragen van de Europese Unie gehechte Protocol (nr. 12) betreffende de procedure bij buitensporige tekorten.

Voor de toepassing van dit artikel gelden ook de volgende definities:

- a) "jaarlijks structureel saldo van de algemene overheid" betekent het jaarlijks conjunctuurgezuiverde saldo, ongerekend eenmalige en tijdelijke maatregelen;
- b) "uitzonderlijke omstandigheden" betekent een buiten de macht van de betrokken verdragsluitende partij vallende ongewone gebeurtenis die een aanzienlijke invloed heeft op de financiële positie van de overheid, of perioden van ernstige economische neergang zoals neergelegd in het herziene stabiliteits- en groeipact, mits de budgettaire houdbaarheid op middellange termijn door de tijdelijke afwijking door de verdragsluitende partij niet in gevaar komt.

ARTIKEL 4

Wanneer de verhouding tussen de algemene overheidsschuld en het bruto binnenlands product van een verdragsluitende partij de in artikel 1 van het aan de Verdragen van de Europese Unie gehechte Protocol (nr. 12) betreffende de procedure bij buitensporige tekorten bedoelde referentiewaarde van 60 % overschrijdt, verbindt die verdragsluitende partij zich ertoe deze verhouding met gemiddeld een twintigste per jaar als benchmark te verminderen, overeenkomstig artikel 2 van Verordening (EG) nr. 1467/97 van de Raad van 7 juli 1997 over de bespoediging en verduidelijking van de tenuitvoerlegging van de procedure bij buitensporige tekorten, als gewijzigd bij Verordening (EU) nr. 1177/2011 van de Raad van 8 november 2011. Over het bestaan van een buitensporig tekort door het niet naleven van het schuld criterium wordt besloten in overeenstemming met de in artikel 126 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie bedoelde procedure.

ARTIKEL 5

1. Een verdragsluitende partij die onderworpen is aan een buitensporigtekortprocedure krachtens de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrondvest, stelt een budgettair en economisch partnerschapsprogramma in dat een gedetailleerde beschrijving bevat van de structurele hervormingen die moeten worden ingesteld en uitgevoerd met het oog op een effectieve en duurzame correctie van haar buitensporige tekort. De inhoud en de vorm van deze programma's worden in het recht van de Europese Unie vastgesteld. Het ter goedkeuring indienen ervan bij de Raad van de Europese Unie en bij de Europese Commissie en het toezicht erop zullen geschieden in het kader van de bestaande toezichtsprocedures uit hoofde van het stabiliteits- en groeipact.

2. De tenuitvoerlegging van het budgettair en economisch partnerschapsprogramma en de jaarlijkse begrotingsplannen die ermee stroken, zullen door de Raad van de Europese Unie en door de Europese Commissie worden bewaakt.

ARTIKEL 6

Met het oog op een betere coördinatie van de planning van de uitgifte van nationaal schuldpapier, melden de verdragsluitende partijen hun plannen tot uitgifte van nationaal schuldpapier vooraf aan de Raad van de Europese Unie en aan de Europese Commissie.

ARTIKEL 7

Met volledige inachtneming van de procedurevoorschriften van de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrondvest verbinden de verdragsluitende partijen die de euro als munt hebben, zich ertoe hun steun te verlenen aan voorstellen of aanbevelingen van de Europese Commissie wanneer zij van mening is dat een lidstaat van de Europese Unie die de euro als munt heeft, niet aan het tekortcriterium voldoet in het kader van een buitensporigtekortprocedure. Deze verplichting geldt niet wanneer wordt vastgesteld dat een gekwalificeerde meerderheid van de verdragsluitende partijen die de euro als munt hebben, zoals berekend naar analogie van de desbetreffende bepalingen van de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrondvest, zonder rekening te houden met het standpunt van de betrokken verdragsluitende partij tegen het voorgestelde of aanbevolen besluit is.

ARTIKEL 8

1. De Europese Commissie wordt verzocht te gelegener tijd aan de verdragsluitende partijen een verslag te presenteren betreffende de door elk van hen overeenkomstig artikel 3, lid 2, aangenomen bepalingen. Indien de Europese Commissie, na de betrokken verdragsluitende partij in de gelegenheid te hebben gesteld haar opmerkingen te maken, in haar verslag concludeert dat deze verdragsluitende partij artikel 3, lid 2, niet heeft nageleefd, zal de zaak door een of meer verdragsluitende partijen bij het Hof van Justitie van de Europese Unie aanhangig worden gemaakt. Een verdragsluitende partij die onafhankelijk van het verslag van de Commissie van oordeel is dat een andere verdragsluitende partij artikel 3, lid 2, niet heeft nageleefd, kan eveneens de zaak bij het Hof van Justitie aanhangig maken. In de beide gevallen is het arrest van het Hof van Justitie bindend voor de partijen bij de procedure, die de maatregelen nemen welke nodig zijn ter uitvoering van het arrest binnen een door het Hof van Justitie vast te stellen termijn.
2. Indien een verdragsluitende partij op basis van haar eigen beoordeling of die van de Europese Commissie, van oordeel is dat een andere verdragsluitende partij niet het nodige heeft gedaan om gevolg te geven aan het in lid 1 bedoelde arrest van het Hof van Justitie, kan zij de zaak aanhangig maken bij het Hof van Justitie en vragen dat financiële sancties worden opgelegd overeenkomstig de criteria die de Europese Commissie in het kader van artikel 260 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie heeft vastgesteld. Indien het Hof van Justitie van oordeel is dat de betrokken verdragsluitende partij zijn arrest niet is nagekomen, kan het deze de betaling van een forfaitaire som of dwangsom opleggen die passend is voor de omstandigheden en maximaal 0,1 % van haar bruto binnenlands product bedraagt. Betalingen die worden opgelegd aan een verdragsluitende partij die de euro als munt heeft, worden aan het Europees Stabiliteitsmechanisme verricht. In andere gevallen worden de betalingen aan de algemene begroting van de Europese Unie verricht.

3. Dit artikel vormt een compromis tussen de verdragsluitende partijen in de zin van artikel 273 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

TITEL IV

COÖRDINATIE VAN HET ECONOMISCH BELEID EN CONVERGENTIE

ARTIKEL 9

Voortbouwend op de coördinatie van het economisch beleid als bepaald in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, zeggen de verdragsluitende partijen toe zich gezamenlijk in te zetten voor een economisch beleid dat de goede werking van de economische en monetaire unie en de economische groei bevordert door middel van grotere convergentie en groter concurrentievermogen. Daartoe ondernemen de verdragsluitende partijen de nodige acties en nemen zij de nodige maatregelen op alle gebieden die van essentieel belang zijn voor de goede werking van de eurozone bij het nastreven van de doelstellingen van bevordering van het concurrentievermogen en van de werkgelegenheid, van de verdere verbetering van de houdbaarheid van de overheidsfinanciën en van de versterking van de financiële stabiliteit.

ARTIKEL 10

Overeenkomstig de voorschriften van de Verdragen waarop de Europese Unie is gegrondvest houden de verdragsluitende partijen zich gereed om, wanneer dit passend en nodig is, actief gebruik te maken van specifieke maatregelen voor lidstaten die de euro als munt hebben, als bepaald in artikel 136 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en van nauwere samenwerking, als bepaald in artikel 20 van het Verdrag betreffende de Europese Unie en in de artikelen 326 tot en met 334 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, met betrekking tot aangelegenheden die van essentieel belang zijn voor de goede werking van de eurozone, zonder dat de interne markt wordt ondermijnd.

ARTIKEL 11

Teneinde beste praktijken als benchmark vast te stellen en zich in te zetten voor een nauwer gecoördineerd economisch beleid, zorgen de verdragsluitende partijen ervoor dat zij alle plannen die zij hebben voor grote hervormingen van het economisch beleid, vooraf bespreken en, waar het passend is, onderling coördineren. De instellingen van de Europese Unie worden conform het recht van de Europese Unie bij die coördinatie betrokken.

TITEL V

BESTUUR VAN DE EUROZONE

ARTIKEL 12

1. De staatshoofden en regeringsleiders van de verdragsluitende partijen die de euro als munt hebben, komen samen met de voorzitter van de Europese Commissie informeel bijeen in een Eurotop. De voorzitter van de Europese Centrale Bank wordt uitgenodigd om aan die bijeenkomsten deel te nemen.

De voorzitter van de Eurotop wordt gelijktijdig met de verkiezing van de voorzitter van de Europese Raad en voor dezelfde ambtstermijn bij gewone meerderheid benoemd door de staatshoofden en regeringsleiders van de verdragsluitende partijen die de euro als munt hebben.

2. De bijeenkomsten van de Eurotop worden, voor zover nodig en ten minste twee keer per jaar, gehouden om te spreken over aangelegenheden die verband houden met de specifieke verantwoordelijkheden die de verdragsluitende partijen die de euro als munt hebben delen inzake de eenheidsmunt, andere aangelegenheden betreffende het bestuur van de eurozone en de regels die daarop van toepassing zijn, en strategische richtsnoeren voor het voeren van economisch beleid om voor meer convergentie in de eurozone te zorgen.

3. De staatshoofden en regeringsleiders van de verdragsluitende partijen die niet de euro als munt hebben en die dit Verdrag hebben bekrachtigd, nemen deel aan de besprekingen tijdens de bijeenkomsten van de Eurotop betreffende concurrentievermogen voor de verdragsluitende partijen, de wijziging van de algehele architectuur van de eurozone en de grondregels die daarop in de toekomst van toepassing zullen zijn, alsmede, wanneer dit passend is en minimaal eenmaal per jaar, aan besprekingen betreffende specifieke aangelegenheden inzake de tenuitvoerlegging van dit Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de economische en monetaire unie.
4. De voorzitter van de Eurotop zorgt, in nauwe samenwerking met de voorzitter van de Europese Commissie, voor de voorbereiding en de continuïteit van de bijeenkomsten van de Eurotop. Het orgaan dat belast wordt met de voorbereiding en de follow-up van de bijeenkomsten van de Eurotop is de Eurogroep en de voorzitter ervan kan met het oog daarop worden uitgenodigd om deze bijeenkomsten bij te wonen.
5. De voorzitter van het Europees Parlement kan worden uitgenodigd om te worden gehoord. De voorzitter van de Eurotop brengt na elke bijeenkomst van de Eurotop verslag uit aan het Europees Parlement.
6. De voorzitter van de Eurotop houdt de verdragsluitende partijen die niet de euro als munt hebben en de andere lidstaten van de Europese Unie nauwgezet op de hoogte over de voorbereiding en de resultaten van de bijeenkomsten van de Eurotop.

ARTIKEL 13

Zoals bepaald in titel II van het aan de Verdragen van de Europese Unie gehechte Protocol (nr. 1) betreffende de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie, zullen het Europees Parlement en de nationale parlementen van de verdragsluitende partijen samen beslissen over de organisatie en de promotie van een conferentie van vertegenwoordigers van de desbetreffende commissies van het Europees Parlement en vertegenwoordigers van de desbetreffende commissies van de nationale parlementen, om het begrotingsbeleid en andere onder dit Verdrag vallende kwesties te bespreken.

TITEL VI

ALGEMENE BEPALINGEN EN SLOTBEPALINGEN

ARTIKEL 14

1. Dit Verdrag wordt door de verdragsluitende partijen bekrachtigd overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen. De akten van bekrachtiging worden nedergelegd bij het Secretariaat-generaal van de Raad van de Europese Unie ("de depositaris").

2. Dit Verdrag treedt in werking op 1 januari 2013, op voorwaarde dat twaalf verdragsluitende partijen die de euro als munt hebben, hun akte van bekrachtiging hebben nedergelegd, of op de eerste dag van de maand volgende op de nederlegging van de twaalfde akte van bekrachtiging door een verdragsluitende partij die de euro als munt heeft, al naargelang welke van deze dagen eerder valt.
3. Dit Verdrag is vanaf de datum van inwerkingtreding van toepassing op de verdragsluitende partijen die de euro als munt hebben en het Verdrag hebben bekrachtigd. Het is van toepassing op de overige verdragsluitende partijen die de euro als munt hebben vanaf de eerste dag van de maand volgende op de nederlegging van hun respectieve akte van bekrachtiging.
4. In afwijking van de leden 3 en 5, is titel V vanaf de datum van inwerkingtreding van dit Verdrag van toepassing op alle betrokken verdragsluitende partijen.
5. Dit Verdrag is op de verdragsluitende partijen met een derogatie, als bedoeld in artikel 139, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, of met een ontheffing, als bedoeld in het aan de Verdragen van de Europese Unie gehechte Protocol (nr. 16) betreffende enkele bepalingen inzake Denemarken, die dit Verdrag hebben bekrachtigd, van toepassing vanaf de datum waarop het besluit tot intrekking van de derogatie of ontheffing in werking treedt, tenzij de betrokken verdragsluitende partij verklaart voornemens te zijn op een vroegere datum door het geheel of een deel van de bepalingen van titel III en titel IV van dit Verdrag gebonden te zijn.

ARTIKEL 15

Dit Verdrag staat open voor toetreding door andere lidstaten van de Europese Unie dan de verdragsluitende partijen. De lidstaten treden toe bij de nederlegging van de akte van toetreding bij de depositaris, die de andere verdragsluitende partijen daarvan in kennis stelt. Na authenticatie door de verdragsluitende partijen, wordt de tekst van dit Verdrag in de taal van de toetredende lidstaat die ook een officiële taal en een werktal van de instellingen van de Unie is, nedergelegd in het archief van de depositaris als een authentieke tekst van dit Verdrag.

ARTIKEL 16

Binnen maximaal vijf jaar na de datum van inwerkingtreding van dit Verdrag worden op basis van een beoordeling van de ervaring met de tenuitvoerlegging ervan en overeenkomstig het Verdrag betreffende de Europese Unie en het van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie de noodzakelijke stappen ondernomen met het doel om de inhoud van dit Verdrag in het rechtskader van de Europese Unie te integreren.

Gedaan te Brussel, de tweede maart tweeduizend en twaalf.

Dit Verdrag wordt opgesteld in één exemplaar, in de Bulgaarse, Deense, Duitse, Engelse, Estse, Finse, Franse, Griekse, Hongaarse, Ierse, Italiaanse, Letse, Litouwse, Maltese, Nederlandse, Poolse, Portugese, Roemeense, Sloveense, Slowaakse, Spaanse en Zweedse taal, zijnde alle teksten gelijkelijk authentiek, en wordt nedergelegd in het archief van de depositaris, die een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift daarvan toezendt aan elk van de verdragsluitende partijen.

Voor het Koninkrijk België
 Pour le Royaume de Belgique
 Für das Königreich Belgien

Deze handtekening verbindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Cette signature engage également la Communauté française, la Communauté flamande, la Communauté germanophone, la Région wallonne, la Région flamande et la Région de Bruxelles-Capitale.

Diese Unterschrift bindet zugleich die Deutschsprachige Gemeinschaft, die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft, die Wallonische Region, die Flämische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

За Република България

For Kongeriget Danmark

Für die Bundesrepublik Deutschland

Eesti Vabariigi nimel

Thar cheann Na hÉireann
For Ireland

Eunan Kenny

Για την Ελληνική Δημοκρατία

Μανώλης

Por el Reino de España

David López

Pour la République française

P. L. L. L.

Henri P...

Henri P...

Henri

Per la Repubblica italiana

Matteo

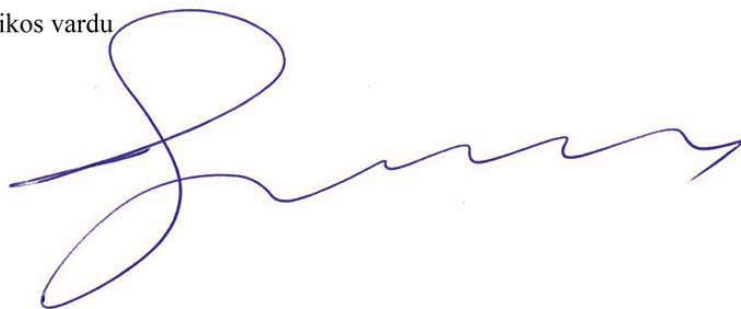
Για την Κυπριακή Δημοκρατία

Latvijas Republikas vārdā –

V. D.
I.V. Dambuvins /

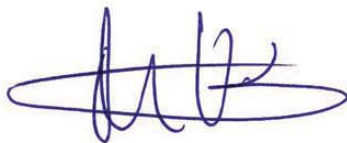
Lietuvos Respublikos vardu

Pour le Grand-Duché de Luxembourg

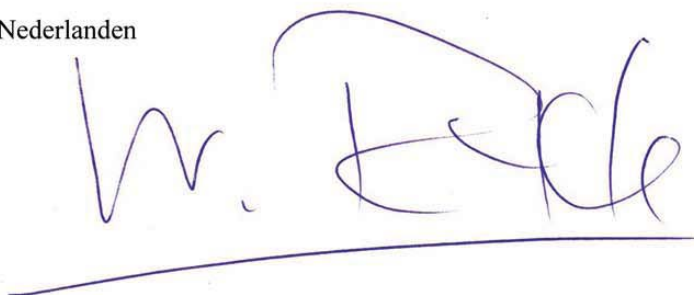
Magyarország részéről

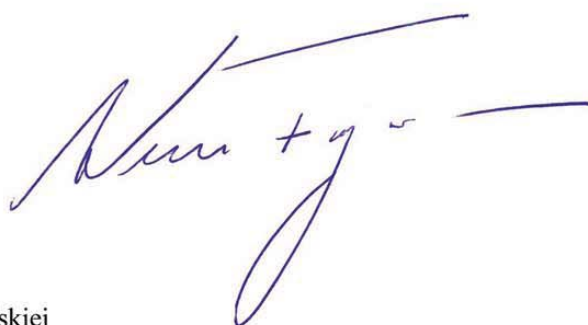
Għal Malta

Voor het Koninkrijk der Nederlanden

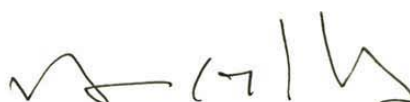
Für die Republik Österreich

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

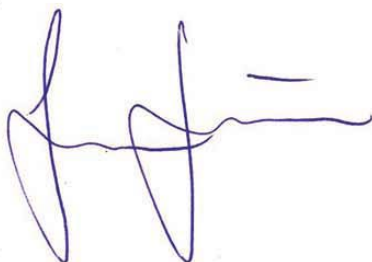
Pela República Portuguesa

Pentru România

A handwritten signature in blue ink, dated 02.02.2012. The signature is stylized and appears to be 'Laila'.

Za Republiko Slovenijo

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'H' followed by a horizontal line.

Za Slovenskú republiku

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'P' followed by a horizontal line.

Suomen tasavallan puolesta
För Republiken Finland

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'J' followed by a horizontal line.

För Konungariket Sverige

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'G' followed by a horizontal line.

NOTULEN**BETREFFENDE DE ONDERTEKENING VAN HET VERDRAG INZAKE STABILITEIT,
COÖRDINATIE EN BESTUUR IN DE ECONOMISCHE EN MONETAIRE UNIE**

De gevolmachtigden van het Koninkrijk België, de Republiek Bulgarije, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, de Republiek Estland, Ierland, de Helleense Republiek, het Koninkrijk Spanje, de Franse Republiek, de Italiaanse Republiek, de Republiek Cyprus, de Republiek Letland, de Republiek Litouwen, het Groothertogdom Luxemburg, Hongarije, de Republiek Malta, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Oostenrijk, de Republiek Polen, de Portugese Republiek, Roemenië, de Republiek Slovenië, de Slowaakse Republiek, de Republiek Finland en het Koninkrijk Zweden hebben vandaag het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de economische en monetaire unie ondertekend.

Bij die gelegenheid zijn de ondertekenaars overeengekomen de volgende regeling aan deze notulen te hechten.

Gedaan te Brussel, op 2 maart 2012

BIJLAGE

VERDRAG INZAKE STABILITEIT, COÖRDINATIE EN BESTUUR
IN DE ECONOMISCHE EN MONETAIRE UNIE

REGELING BETREFFENDE ARTIKEL 8 VAN HET VERDRAG DIE DOOR DE PARTIJEN OP
HET TIJDSTIP VAN ONDERTEKENING IS OVEREENGEKOMEN

De onderstaande regeling zal worden toegepast in het geval dat, in overeenstemming met artikel 8, lid 1, tweede zin, van het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de economische en monetaire unie (hierna "het Verdrag" te noemen) en op grond van artikel 273 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, een zaak aan het Hof van Justitie wordt voorgelegd, indien de Commissie in een rapport aan de verdragsluitende partijen concludeert dat een ervan artikel 3, lid 2, van het Verdrag niet heeft nageleefd.

1) Het verzoekschrift ertoe strekkende het Hof van Justitie te laten verklaren dat, zoals in het rapport van de Commissie wordt geconcludeerd, een verdragsluitende partij haar verplichtingen krachtens artikel 3, lid 2, van het Verdrag niet heeft nageleefd, wordt door de in lid 2 bedoelde verzoekers neergelegd ter griffie van het Hof van Justitie binnen drie maanden nadat de verdragsluitende partijen het rapport in ontvangst hebben genomen waarin de Commissie concludeert dat een verdragsluitende partij haar verplichtingen krachtens artikel 3, lid 2, van het Verdrag niet heeft nageleefd. De verzoekers handelen in het belang van en in nauwe samenwerking met alle door de artikelen 3 en 8 van het Verdrag gebonden verdragsluitende partijen - met uitzondering van de verdragsluitende partij waartegen de procedure wordt ingesteld, en in overeenstemming met het Statuut en het reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie.

- 2) Het verzoek gaat uit van de door de artikelen 3 en 8 van het Verdrag gebonden verdrag-sluitende partijen, behorend tot de vooraf bepaalde groep van drie lidstaten die in overeenstemming met artikel 1, lid 4, van het reglement van orde van de Raad het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie vervullen op de datum van bekendmaking van het rapport van de Commissie (het voorzitterschapstrio¹), voor zover zij op die datum i) zich niet volgens een rapport van de Commissie schuldig blijken te maken aan schending van hun verplichtingen krachtens artikel 3, lid 2, van het Verdrag, ii) tegen hen niet anderszins op grond van artikel 8, lid 1 of lid 2, van het Verdrag een procedure bij het Hof van Justitie is ingesteld, en iii) er geen andere goede gronden van algemeen belang zijn die hen, in overeenstemming met de algemene beginselen van internationaal recht, beletten te handelen. Indien geen van de drie betrokken lidstaten aan deze criteria voldoet, rust de taak om de procedure bij het Hof van Justitie in te stellen, onder dezelfde voorwaarden, op de leden van het voorafgaande voorzitterschapstrio.
- 3) De verzoekers kunnen, indien zij daarom verzoeken, gedurende de procedure voor het Hof van Justitie alle nodige technische en logistieke steun ontvangen van de partijen bij het Verdrag in welker belang de procedure is ingesteld.
- 4) Door de verzoekers ten gevolge van de uitspraak van het Hof van Justitie gemaakte kosten worden gezamenlijk gedragen door alle verdragsluitende partijen in welker belang de procedure is ingesteld.

¹ De lijst van de opeenvolgende voorzitterschapstrio's staat in bijlage I bij Besluit 2009/908/EU van de Raad van 1 december 2009 tot vaststelling van de voorschriften tot toepassing van het besluit van de Europese Raad betreffende de uitoefening van het voorzitterschap van de Raad en betreffende het voorzitterschap van de voorbereidende instanties van de Raad (PB L 322 van 9.12.2009, blz. 28, corrigendum in PB L 344 van 23.12.2009, blz. 56).

- 5) Indien uit een nieuw rapport van de Commissie blijkt dat de betrokken verdragsluitende partij niet langer artikel 3, lid 2, van het Verdrag, schendt, stellen de verzoekers onmiddellijk het Hof van Justitie schriftelijk ervan in kennis dat zij afstand doen van instantie, in overeenstemming met de toepasselijke bepalingen van het reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie.
- 6) Wanneer de Europese Commissie heeft geoordeeld dat een verdragsluitende partij niet de nodige maatregelen heeft genomen om gevolg te geven aan het arrest van het Hof van Justitie als bedoeld in artikel 8, lid 1, van het Verdrag, verklaren de door de artikelen 3 en 8 van het Verdrag gebonden verdragsluitende partijen dat zij ten volle gebruik zullen maken van de bij artikel 8, lid 2, vastgestelde procedure om de zaak aanhangig te maken voor het Hof van Justitie, op basis van de overeengekomen regelingen voor de uitvoering van artikel 8, lid 1, van het Verdrag.
-

ROYAUME DE BELGIQUE

Représentation permanente de la
Belgique près l'Union européenne

Votre lettre du
Vos références
Nos références J2 – 99 – 360
S'adresser à Anne-Marie SNYERS
N° de téléphone (02) 233 03 46
annexe 1
date 2-2 FEB-2012

Mr. Uwe CORSEPIUS
Secrétaire général du Conseil UE
Conseil de l'Union européenne
Rue de la Loi, 175
B- 1048 Bruxelles

SECRETARIAT DU CONSEIL DE L'UNION EUROPÉENNE	
SGE12/001997	
REÇU: 2 2 FEB 2012	
DEST. PRINC.	M. CORSEPIUS
DEST. COPIE	SERVICE JURIDIQUE
BUREAU DES ACCORDS	
M. EVANS	

Monsieur le Secrétaire général,

Dear Uwe,

Concerne : traité sur la stabilité, la coordination et la gouvernance au sein de l'Union économique et monétaire. (Dépôt d'une déclaration de la Belgique).

Par ma lettre du 25 janvier 2012, je vous avais fait part de l'intention de la Belgique de faire, à l'occasion de la signature du traité sous objet, une déclaration unilatérale similaire à la déclaration n° 51 à l'acte final de la conférence intergouvernementale qui a adopté le Traité de Lisbonne. L'objectif d'une telle déclaration est de préciser l'application, dans l'ordre juridique belge, du terme « parlement national » figurant dans le traité.

Vous trouverez, en annexe à la présente, le texte de cette déclaration dans nos trois langues officielles.

Veillez croire, Monsieur le Secrétaire général, à l'assurance de ma très haute considération.

Le Représentant permanent,

DIRK WOUTERS

Rue de la Loi, 61/63 1040 Bruxelles

Tél: 02/233 21 11 Fax: 02/231 10 75 E-MAIL: dispatch.belgoeurop@diplobel.fed.be

Web: <http://www.diplomatie.be>

.be

Déclaration du Royaume de Belgique relative aux Parlements nationaux

La Belgique précise que, en vertu de son droit constitutionnel, tant la Chambre des Représentants et le Sénat du Parlement fédéral que les assemblées parlementaires des Communautés et des Régions agissent, dans le cadre de leurs compétences, comme composantes du Parlement national au sens du traité sur la stabilité, la coordination et la gouvernance au sein de l'Union économique et monétaire.

Verklaring van het Koninkrijk België inzake de nationale Parlementen

België verduidelijkt dat, overeenkomstig zijn grondwettelijk recht, zowel de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat van het federaal Parlement als de parlementaire vergaderingen van de Gemeenschappen en Gewesten, in het kader van hun bevoegdheden, optreden als componenten van het nationaal Parlement zoals bedoeld door het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de economische en monetaire unie.

Erklärung des Königreichs Belgien zu den nationalen Parlamenten

Belgien erklärt, dass aufgrund seines Verfassungsrechts sowohl das Abgeordnetenhaus und der Senat des Bundesparlaments als auch die Parlamente der Gemeinschaften und Regionen — im Rahmen der von ihnen ausgeübten Befugnisse — als Bestandteil des nationalen Parlaments im Sinne des Vertrags über Stabilität, Koordinierung und Steuerung in der Wirtschafts- und Währungsunion handeln.

**Statement by the Republic of Bulgaria
on the occasion of the signature of the Treaty on Stability, Coordination
and Governance in the Economic and Monetary Union**

Following the Decision of the National Assembly dated 27 January 2012 promulgated in the State gazette on 3 February Bulgaria intends to apply the provisions of Title III of the Treaty on Stability, Coordination and Governance in the Economic and Monetary Union after ratification by the National Assembly.

Bulgaria intends to implement the Treaty in its entirety as of the date of accession to the eurozone as provided for under Article 5 of the Act concerning the conditions of accession of the Republic of Bulgaria and Romania and the adjustments to the treaties on which the European Union is founded.